Spedizione in abbonamento postale
Poštnina plačana v gotovini

ILUSTRIRANI LIST ZA MESTO IN DEŽELO

Cena 1 lira

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XV. V Ljubljani, 6. maja 1943-XXI. Štev. 18 *(703)*

Hladen majnik ti gotovo dá slame dosti in tudi sena.

Slovenski rek

»DRUŽINSKI TEDNIK«
izhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva 14/III. Poštni predal št. 345. Telefon št. 33-32. — Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393. — Rokopisov ne vračamo, nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. Za odgovor je treba priložiti 2 lire v znamkah.

NAROČNINA
1/4 leta 10 lir, 1/2 leta 20 lir, vse leto 40 lir. — V tujini 64 lir na leto. — Naročnino je treba plačati vnaprej.

CENE OGLASOV
V tekstnem delu: enostolpčna petitna vrsta ali njen prostor (višina 3 mm in širina 55 mm) 7 lir; v oglasnem delu 4·50 lire. V dvobarvnem tisku cene po dogovoru. — Notice: vrstica 7 lir. Mali oglasi: beseda 0.50 lire. Oglasni davek povsod še posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

Danes:

NAŠ NOVI KRIMINALNI ROMAN

PET MINUT POZNEJE

(Gl. str. 3.)

PROSLAVA DRUGE OBLETNICE USTANOVITVE LJUBLJANSKE POKRAJINE

Pomembne besede Visokega komisarja Eksc. Graziolija. — Razvoj Ljubljanske pokrajine v dveh letih

Ob drugi obletnici ustanovitve in priključitve Ljubljanske pokrajine je imel Visoki komisar poročilo županom in občinskim komisarjem, krajevnim zastopnikom oblasti, zastopnikom sindikatov in gospodarskih družb in zastopnikom slovenske kulture ter še mnogoštevilnim drugim zastopnikom slovenskega prebivalstva v novi pokrajini. Poleg slovenskih zastopstev so bili navzočni pri poročilu hierarhi, zastopniki oblasti, strokovnjaki in italijanski uradniki. Na odru so poleg Visokega komisarja zavzeli mesta Eksc. Poveljnik Armadnega Zbora general **Gambara**, Zvezni Tajnik **Orlandini**, škof dr. Gregorij **Rožman**, diviziški general in poveljnik mesta **Ruggero**, ljubljanski župan general **Rupnik** in predsednik kasacijskega sodišča v Ljubljani **dr. Lajovic**. Med drugimi zastopniki oblasti so bili generala **Lombrano** in **maggiore Permi** pokrajinska **zaupnica** ženskih fašijev, **Zvezni poštajniki** z Zveznim direktorjem v celoti, **Kvestor**, rektor univerze **prof. Kos**, predsednik Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani **dr. Vidmar**, predsednik Zveze delodajalcev **dr. Slokar**, predsednik Zveze svobodnih poklicev in umetnikov **inž. Pirkmajer**, predsednik delojemalcev **dr. Aluievič**, podpredsednik pokrajinskega korporacijskega sveta **Mohorič** in mnogo drugih zastopnikov, med njimi skupina časnikarjev z direktorji dnevnikov na čelu in zastopniki še drugih stanov, ki s svojim delom sodelujejo pri proizvodnji in kulturi pokrajine. Dvorana je bila okrašena z zastavami, z liktorji in z zelenjem. Vse to je dalo veličasten vtis na liste, ki so bili navzočni. Vsi so z navdušenjem pozdravili prihod Visokega komisarja, generalov in zastopnikov Stranke v dvorano. Župani in civilni komisarji so prišli v velikem številu, izmed njih so prišli nekateri iz najoddaljenejših središč. Brž ko je Eksc. Grazioli prišel na oder, je Zvezni Tajnik odredil pozdrav Visokemu komisarju. Visoki komisar pa je odredil pozdrav Kralju in Cesarju, Duceju in Oboroženim Silam in temu pozdravu so se vsi navzočni stoje odzvali.

Nagovor Eksc. Visokega komisarja

Ekscelence, tovariši, gospodje!

Ob drugi obletnici objave Kr. Dekreta o ustanovitvi Ljubljanske pokrajine, ki je prinesla slovenskemu prebivalstvu možnost širokega življenjskega razmaha ter plodonosno bodočnost, spoštujoč pri tem njegovo kulturo, jezik, navade in običaje ter ob izpopolnjevanju razvoja gospodarske delavnosti te dežele, sem želel spet zbrati, ob prisotnosti najvišjih vojaških in političnih zastopnikov, oblastva, vodje in zastopnike vseh ustvarjajočih slojev pokrajine, da podam pregleden in vendar natančen obračun o vsem, kar se je izvršilo, ter da določim, kar je izvršiti v bodočnosti.

Predvsem Vas vabim, da naslovite najvdanejši in najbolj goreči pozdrav Nj. Vel. Kralju in Cesarju ter Duceju (navdušeno vzklikanje in dolgotrajno odobravanje) *ter da se spoštljivo spomnite padlih članov Oboroženе sile, Fašistovske stranke ter prostovoljnih protikomunističnih oddelkov, ki so se junaško žrtvovali pri obrambi civilizacije proti boljševiškemu barbarstvu, ter duhovnikov, županov, uradnikov in nameščencev državnih in občinskih uprav, mož, žena in otrok, ki so jih doslej že na stotine pobili tako imenovani »osvoboditelji slovenskega naroda«, s krutostjo, ki popolnoma odgovarja sovjetskemu običaju.* (Spomin žrtev so vsi počastili stoje.)

Imena teh nedolžnih žrtev, ki so se pregrešile samo s tem, da so ljubile svojo rodbino in svojo zemljo, ter da so jo hotele obvarovati pred nekoristnim, blaznim in nepopravljivim uničevanjem, ki ga je mogla in more zamisliti le prenapeta in zločinska blaznost, bo slovenski narod vklesal v cerkvah in po trgih vsake tudi še tako majhne vasi, da bo ostala tudi za bodoče rodove neizbrisen spomin in večen dokaz, kaj je pomenila »komunistična civilizacija« na slovenski zemlji.

Vam, Ekscelenca Gambara, visoki in hrabri poveljnik slavnih Oboroženih sil, ki so razmeščene v italijanski Sloveniji kot varna posadka dežele za pravično varstvo prebivalstva, naj gre krepak in občudujoč pozdrav vseh Italijanov, ki imajo visoko čast in ponos, da služijo tu, z vojaškim srcem, fašistovski domovini, prav tako pa naslavljam tudi iskren in hvaležen pozdrav v imenu prebivalstva, ki ga zastopajo tu zbrana oblastva in voditelji. (Pozdrav Eksc. Gambari in Oboroženim silam so vsi navzočni sprejeli z vzklikanjem in ploskanjem.)

Evo, Ekscelence, tovariši, gospodje, pregledno in utemeljeno poročilo o tem, kar je bilo izvršenega:

Prehrana

Prehrana prebivalstva je bila, kakor sem pojasnil že lansko leto, predmet stalnega zanimanja vladne oblasti.

Če je ta problem v glavnem težak, zlasti v vojni, je predvsem v tej deželi takoj izgledal vprav kočljiv, kajti ob naši zasedbi so bile zaloge kar malenkostne, ponekod samo za nekaj

dni, krajevna možnost pridobivanja najnujnejših živil pa je bila neznatna.

Fašistovska vlada je v tem pogledu takoj plemenito priskočila na pomoč, saj je poslala že prve dni po zasedbi potrebna živila. Jasno je, da bi bil slovenski narod brez te hitre pomoči prepuščen dobesedno gladu.

Želim Vam podati točne številke, koliko je bilo poslanega iz Kraljevine v to pokrajino do 30. aprila tega leta:

Mešana moka	290.358	stotov
Koruzna moka	84.304	„
Moka za testenine	9.160	„
Testenine	29.716	„
Riž	78.234	„
Sladkor	59.600	„
Milo	6.550	„
Olje	7.355	„
Slanina	2.991	„
Mast	598	„
Surovo maslo	6.524	„
Sir	4.676	„
Kondenzirano mleko	350	„
Krompir	34.025	„
Marmelada	3.100	„

Italijanski narod je v svoji vzvišeni solidarnosti ter prepojen s čutom tipično rimskega in fašistovskega človekoljubja, takoj bratsko delil svoje živilske zaloge s slovenskim prebivalstvom. Pri prehrani se ni delalo nobene razlike med slovenskimi in italijanskimi državljani.

Vabim še enkrat slovenski narod, da razmišlja dobronamerno o neizpodbitni resnici, ker le ona more postaviti na laž vse, kar trdi in piše komunistična ali druga propaganda o fašistovski Italiji.

Razdeljevanje živil trgovcem in potrošnikom se je stalno izpopolnjevalo ter zadovoljivo napreduje.

Uvrstitev pokrajine v državni načrt za razdeljevanje sadja bo v veliki meri krila njene potrebe.

Težave so se pojavile pri dobavi mesa in mleka iz znanih vam razlogov. — Pristojni organi se stalno trudijo, da bi jih vsaj delno odpravili.

Javna dela

Že lani, pa tudi ob ustanovitvi Pokrajinskega korporacijskega sveta sem poročal o načrtu za javna dela, ki je bil sestavljen ob začetku drugega leta obstoja pokrajine, ter o tem, koliko je bilo tozadevno že izvršenega.

Čeprav se ne morem spuščati v posameznosti, želim vendar podati oziroma ponoviti vam natančne tozadevne številke.

Doslej izvršena dela, dela v načrtu ali pa v teku izvajanja, zagotovljena iz sredstev, ki jih je dala na razpolago fašistovska vlada, so:

	Izvršeno	Se bo izvrš.
a) cestne regulacije	19.877.914	20.455.000
b) vodovodi, javna kopališča, vodne naprave	6.423.000	9.323.000
c) zgradbe (vseučilišče, bolnišnica, moderna umetnostna galerija	4.900.000	19.000.000
d) javna skupinska zaklonišča za protiletalsko zaščito	—	10.000.000
e) železnice	51.600.000	41.560.000
Skupno	82.810.913	80.338.000

Tej pomembni številki je treba dodati še javna dela, ki jih je izvršil Visoki komisariat iz naknadnih kreditov Fašistovske vlade, in sicer:

izvršenih del itd. za	32.050.000
projektiranih in začetih del za	31.000.000
skupno: izvršenih del za	114.650.000
projektiranih in začetih del za	111.338.000

Med izvršenimi deli in onimi, ki se bodo izvršila, zaslužijo posebno omembo dela, ki se tičejo glavnega mesta; dopolnitev in preureditev Splošne bolnišnice, Otroške bolnišnice in Porodnišnice; izpopolnitev vseučiliških poslopij, poleg onih predvidenih treh milijonov za poslopje kemičnega oddelka tehnične fakultete; dovršitev javnega kopališča v Koleziji ter zgradbe Moderne umetnostne galerije.

Na podeželju se je posebna pozornost posvečala vodovodom, vodnim napravam, melioracijam in cestnim preureditvam.

Gospodarski položaj

Že pred enim letom sem očrtal izjemno gospodarsko stanje pokrajine ob zasedbi.

Pravočasno odrejeni ukrepi in dejansko zanimanje so že takoj preprečili polom, ki se je tedaj zdel neizbežen in so, zaradi miru in jasnosti, ki sta takoj nastopila, omogočili postopno delo za ureditev in vključitev pokrajine v okvir državnega gospodarstva.

V splošnem je industrijska delavnost ostala krepka, trgovina zadovoljiva, upoštevajoč seveda neizbežne vplive vojnega stanja; pojačilo se je gozdno gospodarstvo in nekoliko se je izboljšalo poljedelstvo.

Opozoriti je na znatno količino umetnih gnojil, ki so prispela iz Kraljevine, ter na uvoz 9.334 stotov ovsa.

V posebno kočljivem položaju so se znašli kreditni, zavarovalni in zadružni zavodi spričo dejstva, da je bil njihov delokrog nenadoma zmanjšan.

V tem pogledu se je postopalo s potrebnim preudarkom ter po pazljivem in zrelem razmotrivanju vprašanj, ki so se pojavila drugo za drugim. To je pomirilo vlagatelje in omogočilo zavodom in ustanovam nadaljnji obstoj.

Važna in tudi mednarodno pomembna življenjska vprašanja so bila ugod-

no rešena ali pa se rešujejo, kot n. pr. vprašanja zavarovalnih zavodov, ureditve dolgov in terjatev v inozemstvu, ureditve bivših jugoslovanskih državnih vrednostnih papirjev.

Po mojem mnenju bodo ta vprašanja v kratkem urejena in bo omogočeno po natančni ocenitvi pristopiti k dokončni bančni, zavarovalni in zadružni ureditvi pokrajine ter ukiniti še vedno obstoječe delne moratorije; to zlasti v interesu malih vlagateljev, torej mani premožnih slojev prebivalstva.

Smernice gospodarstva v pokrajini so bile objavljene ob ustanovitvi Pokrajinskega korporacijskega sveta. Zdi se mi potrebno, da jih v glavnih potezah znova poudarim, tako da bodo dobro znane vsem odgovornim organom.

a) Celotna vključitev gospodarstva italijanske Slovenije v državni okvir;

b) vsestransko povečanje poljedelske produkcije ter ureditev poljedelskih kultur. — Vsak najmanjši košček zemlje se mora obdelati;

c) postopna izvedba melioracij po načrtu, ki se izvaja, s ciljem takojšnjega donosa;

d) zopetna vzpostavitev živinorejskega stanja; opozarjam, da bo v bližnji bodočnosti v pokrajini uvedeno umetno oplojanje goved in da bo ustanovljena posebna poizkusna postaja;

e) izkoriščanje gozdnega premoženja do skrajnih mej ohranitve; intenzifikacija pogozdovanja;

f) poenotenje ureditve in izkoriščanja obratujočih rudnikov ter geološka raziskavanja;

g) ureditev bančnih, zavarovalnih in zadružnih zavodov.

Jasno je, da bo izvedba zgoraj navedenih smernic koristila splošnemu gospodarskemu položaju pokrajine, katere naloga je, da ne bremeni državnih zalog, razen v kolikor sama ne bi mogla zadostno proizvajati.

Vključitev pokrajinskega gospodarstva v državni okvir ima kot posledico izenačenje plač in mezd ter življenjskih cen.

To je namen poslednjih odredb, ki so bile izdane za ukinitev ali znižanje pristojbin in davkov na najnujnejša življa ter poostritev nadzorstva nad točnim izvajanjem živilskih predpisov s posebnim ozirom na nedopustno zvišanje cen in na uničenje tako imenovane »črne borze«.

Nadaljevalo se bo drakonsko zatiranje kršiteljev, ki jih je treba smatrati kot največje sovražnike mani premožnih slojev, ker onemogočajo pravično razdelitev živil v škodo revnejših slojev in korist ozkega kroga privilegirancev.

Vsi potrošniki morajo podpirati oblast pri pobijanju te nemoralne špekulacije.

Korporacijski red

Z ustanovitvijo Pokrajinskega korporacijskega sveta, ki je uradno pričel delovati dne 23. februarja t. l., je bil fašistovski korporacijski red v celoti razširjen na pokrajino.

O doseženih rezultatih se je že večkrat govorilo. Da prizadeti sloji resnično cenijo ta sistem, dokazuje dejstvo, da štejejo sedanje nove sindikalne organizacije znatno večje število članov, kakor so jih imele razne strokovne organizacije, ki so delovale pred zasedbo.

Voditelji in odbori sestavljajo z največjo vnemo pravila, varujoč pri tem uspešno svoje organizirane člane; delujejo v duhu uspešnega sodelovanja ter v korist pokrajinskega gospodarstva in višjih državnih interesov.

V okviru korporativne organizacije imajo proizvajalni sloji možnost zastopati ne samo posebne potrebe svojih kategorij, marveč tudi uspešno sodelujejo pri hitri in koristni rešitvi predloženih jim problemov.

Tudi pokrajinska združenja šol, javnih uradnikov, železničarjev, poštarjev in uslužbencev državnih industrijskih podjetij delujejo z vnemo in vidnimi uspehi.

Zdravstveni položaj

Kljub dogodkom, ki so se odigrali na ozemlju, se zdravstveni položaj pokrajine lahko označi kot zadovoljiv.

Ugotovljeni primeri nalezljivih bolezni v splošnem ne presegajo števila teh bolezni v normalnem času, kar je pripisati vztrajnemu delovanju zdravstvenih organov, ki so uničili legla nalezljivih bolezni in s tem v kali zatrli epidemije. Hkrati pa so izvedli najširše zaščitno delo.

Proti legarju je bilo cepljenih 16.517 oseb, proti dizenteriji 1432 oseb in proti davici 4473 oseb.

Omeniti je treba, da je bilo obvezno cepljenje proti davici odrejeno z naredbo z dne 25. aprila 1942-XX.

V teku leta so protituberkulozni dispanzerji izvedli 7833 pregledov.

Generalno ravnateljstvo javnega zdravstva v Notranjem ministrstvu je oskrbovalo v svojih lastnih sanatorijih in na lastne stroške 72 jetičnih bolnikov.

Izobraževanje

Resnično prizadevanje Fašistovske vlade za slovensko šolo in prosveto je očitno in vidno ne samo spričo visokih zneskov, ki so določeni za izpopolnitev univerzitetnih stavb, o katerih je bil že prej govor, znatnih prispevkov, dovoljenih kulturnim ustanovam (omeniam prispevek v znesku 200.000 lir Glasbeni Matici), letnih stipendij za nadaljevanje univerzitetnih študij, ter končno znatnih prispevkov, dovoljenih Operi in Drami, ki so jima omogočili, da lahko nadaljujeta s svojim delovanjem.

Jasno je, da morajo tako šola kot tudi ostale slovenske kulturne institucije, upoštevajoč, koliko jim je bilo podeljenega loialno in koristno sodelovati z italijansko šolo in italijansko kulturo.

Upravni organi

Posebna pažnja je bila posvečena izpopolnitvi delovanja občin in ostalih upravnih organov pokrajine.

Združem so bili važnejši sedeži občin v Črnomlju, Metliki, Kočevju in Logatcu s sosednimi, in je razcepljenost, ki je prej nastala samo iz političnih in davčnih ozirov, bila odstranjena, ni pa imela nikake stvarne podlage.

Doslej se ni izvršila nobena druga združitev občin in tudi nobena nadaljnja združitev trenutno ni predvidena. To vprašanje se proučuje samo v t. stih krajih, kjer to zahtevajo nujne

Častni oder med govorom Eksc. Graziolija. Od leve na desno: predsednik dr. Lajovic, knezoškof dr. Rožman, Eksc. general Gambara, Eksc. Grazioli, Zvezni tajnik Orlando Orlandini, general Ruggero, ljubljanski župan general Rupnik.

potrebe uprave, in sicer v izključno korist prebivalstva.

Znatni prispevki v višini več ko 1 milijon lir so bili nakazani občinam, da se jim omogoči redno poslovanje.

Zapriseženi župani so bili imenovani v šestih občinah, in sicer: v Ljubljani, Novem mestu, Črnomlju, Metliki, Kočevju in Logatcu.

Delo Fašistovske stranke

Narodna Fašistovska stranka, ki zaradi posebne organizacije pokrajine vključuje samo italijanske državljane, in torej ni ustanovila nikake politične organizacije za Slovence, razvija v korist prebivalstva ogromno podporno delovanje, ki je v vsakem pogledu zaslužno in katero visoko ceni tudi prebivalstvo samo.

Omenjam dobrodelno delovanje Fašistovskih žena, Fašijev in podpornih odborov stranke, kamor se prebivalstvo z zaupanjem obrača za najrazličnejše nasvete in potrebe; ter G.I.L.L., ki je stalno razvijala svoje obširno delovanje na vzgojnem, kulturnem, športnem in razvedrilnem polju in šteje danes več ko 7.000 članov.

Omeniti moram podporne akcije, predvsem potom šolskih kuhinj, o čemer je bilo že govora, in potom letnih taborišč, ki bodo letos še bolj razširjena.

Omembe vredna je tudi ustanovitev Moškega vzgajališča, ki daje gostoljubnost okrog 100 slovenskim otrokom ubožnih družin in otrokom, ki žive v izrednih družinskih okoliščinah.

Uspešno je podporno delovanje Univerzitetne organizacije, ki šteje približno 400 članov.

Velikega pomena je razvedrilno delovanje Dopolavora; stalno se širi delovanje C.O.N.I.-ja in zelo je upoštevano delovanje Odseka kmečkih gospodinj, tovarniških in obrtniških delavk.

Nadvse hvale vredno je delovanje Stranke v korist naših slavnih Oboroženih sil.

Takšno delovanje se bo nedvomno nadaljevalo in slopnjevalo v smislu navodil Tajnika Stranke, Ekscelence Karla Scorze, kateremu navdušeno vzklikamo naš alalà.

Ekscelence, tovariši, gospodje!

Tu sem Vam, kakor je bilo potrebno, na kratko prikazal to, kar je izvršil režim. — Po fašistovskem običaju sem Vam navedel številke in konkretna dejstva, ki jih ne more nihče zanikati.

Za izvršeno delo želim dati javno priznanje svojim neposrednim sodelavcem hierarhom, oblastem, upravnikom in voditeljem, urednikom dnevnih časopisov in domačih periodičnih revij, ki so lojalno sodelovali; enako tudi zdravemu delu slovenskega prebivalstva, ki je s svojim lojalnim vedenjem pokazal, da zna ceniti izvršeno delo in je ob raznih prilikah jasno in dejansko priznal svojo globoko hvaležnost Duceju in Fašistovski vladi.

Posebno izrekam iskreno zahvalo Ekscelenci Gambari za njegovo osebno neprekinjeno in uspešno sodelovanje, kakor tudi sodelovanje Oboroženih sil, pri reševanju življenjskih problemov pokrajine.

Na to, kar sem povedal, opozarjam slovenske poštene in dobro misleče može in žene.

Bolj kakor besede postavljajo številke in dejstva na najjasnejši način na laž to, kar grdi goljufiva in zavratna komunistična propaganda in tisti, ki so se v dobri ali slabi veri izkazali za orodje te propagande, stremeče za tem, da zastrupi slovensko ljudstvo in ogrozi njegovo bodočnost.

Nasproti ustvarjajočemu delu, ki ga je izvršila vlada, obstoji, kar je sedaj popolnoma očitno, razdiralno delo tako imenovanih »osvoboditeljev slovenskega ljudstva«.

Umori, grozotni zločini proti duhovščini, možem, ženam in otrokom, uničenje celih družin, požigi cerkva, šol in celih naselij, može in žene pod smrtno kaznijo prisiljeni, da se pridružijo njihovemu zločinskemu delu, živina in drugo imetje, ki so ga skozi rodove z znojem pridobili slovenski kmetje, pokradeno; naprave, ki predstavljajo nepogrešljivo imetje slovenskega ljudstva, uničene.

Iz teh dejstev je jasno razvidno, kaj bi se bilo zgodilo, če bi bili tako imenovani »osvoboditelji slovenskega ljudstva« mogli uresničiti svoje zločinske načrte na tem ozemlju. Gotovo je to mnogim, ki poprej niso hoteli spregledati, odprlo oči in ti so v svarilo ne samo sedanjemu rodu, ki je deloma občutil žalostne posledice, temveč tudi prihodnjim rodovom.

Mi, ki smo se takoj po vojni leta 1918. pričeli boriti proti komunizmu in ga udušili, se nismo čudili temu grozotnemu in nečloveškemu delu, kajti kriminalnost je prava podlaga komunističnega režima.

Še pred par dnevi so časopisi za tiste, ki radi pozabijo, pisali o umorih, ki so jih komunisti izvršili v sovjetski Rusiji, in potem načrtno nadaljevali v malih zasedenih baltskih republikah, v Besarabiji in na poljskem ozemlju.

Je to ista kriminalnost, ki je izzvala pokolj deset in deset tisočev poljskih častnikov in drugih državljanov; je to ista zlobna kriminalnost, ki vodi anglo-ameriške bandite k razdejanju mest in krajev brez obrambe, ki merijo predvsem na cerkve, bolnišnice, zavetišča in katerih letala se spuščajo, kadar so docela gotova pred našim napadom, v nižino zato, da more neoboroženo prebivalstvo, žene in otroke.

In tako tudi Anglo-Američani so se opredelili k »branilcem svobode ljudstev in evropske civilizacije«.

Gospodje,

Dve leti sta pretekli, kratka, a dogodkov in dela polna doba. — Veliko vode je preteklo pod mostovi Save in Ljubljanice, veliko resnic je prodrlo in veliko laži je bilo razkrinkanih, veliko »komunističnih republik« je obstojalo samo v domišljiji tistih, ki so si jih izmislili.

Slovenski možje in žene!

Ne zaupajte onim, ki Vas hočejo odtrgati od skupne vere, od ljubezni do Vaše družine, od plodnega in mirnega dela v Vaših delavnicah in na Vaših poljih.

Tudi ne zaupajte onim, ki z lažnimi optimističnimi vestmi skušajo ustvariti zmešnjavo in neizogibno razočaranje.

Samo ena živa in resnična stvarnost obstoji danes, kakor je obstajala včeraj in kakor bo obstajala v bodoče: Fašistovska Italija s svojim orožjem, s svojo pravico in človekoljubnostjo, tudi s svojimi trdimi in neizprosnimi zakoni Rima proti vsakomur, ki ograža njeno suverenost in njen ugled; širokogrudna proti vsakomur, ki je lojalen, ali skrajno odločna, da udari vsakogar, ki skuša povzročiti nered in motiti mirno življenje ljudstva.

V tem pogledu naj nihče ne dvomi, zlasti pa ne oni, ki so se pred kratkim vrnili v svoje domove in katerih se bo goljufiva komunistična propaganda brez dvoma lotila.

Slovenske žene in možje! Fašistovska Italija ima ne samo kot zmagovalka — temveč tudi zaradi vsega, kar je za Vas storila, sveto pravico, da zahteva od Vas ne le lojalnost in spoštovanje, marveč tudi popolno sodelovanje.

Fašistovska Italija, ki se pripravlja, da vstopi v svoje četrto vojno leto z vsemi silami in z vsemi svojimi energijami, tesno zbrana okoli Nj. Vel. Kralja-Cesarja, okoli svojega Duceja, je z isto gotovostjo kakor včeraj odločena doseči za ceno katere koli žrtve varno bodočnost svojega naroda, varnost evropske civilizacije ter zmago, ki je od Duceja postavljeni cilj.

Fašistovska Italija se bo vrnila v svoj oddaljeni imperij, kjer stoje kot sigurna straža njeni slavni padli, ki jih vodi nepremagan duh vojskovodje Amedeja Savojskega, vojvode d'Aosta.

Ni nikakega dvoma o izidu boja med zlatom ter krvjo, med komunizmom in njegovimi židovskimi in plutokratičnimi podložniki ter proletarskimi narodi, med barbarstvom ter tisočletno civilizacijo.

Slavne Oborožene sile Fašistovske Italije, narodno-socialistične Nemčije, Japonske in zavezniških narodov Trozveze, ki se borijo junaško na vseh bojnih poljih sveta, vedo, da jim je zmaga zagotovljena, ker jim to jamčijo dosedanje osvojitve, njihova lastna sila, mogočna sredstva s katerimi razpolagajo, in predvsem genij njihovih velikih Vodij.

Gospodje župani in komisarji občin!

Ko se vrnete na svoje domove, izročite moje prisrčne pozdrave in iskrene želje prebivalstvu, a predvsem ohranite v svojih srcih in vcepite tudi v srca prebivalstva vero v živo in delujoče dejstvo Fašistovske Italije na tem ozemlju in v gotovost njene zmage.

Katoliški, imperialni in fašistovski Rim je večen.

Ekscelence, tovariši, gospodje!

POZDRAV KRALJU! POZDRAV DUCEJU!

Pozdrav Črnih srajc

Zbrani predstavniki in zastopniki, ki so Eksc. Visokega komisarja med njegovim poročilom ponovno prekinjali z gorečim odobravanjem in pritrjevanjem, so se na zaključku navdušeno odzvali njegovemu pozivu k pozdravu Kralju in Cesarju ter Duceju. Ko so se manifestacije polegle, se je dvignil Zvezni tajnik Orlando Orlandini ter v imenu ljubljanskih Črnih srajc sporočil goreč pozdrav in toplo zahvalo Visokemu komisarju za vse obsežno delo, ki ga je izvršil v Ljubljanski pokrajini kot predstavnik fašistovske Vlade. Zagotovil ga je, da bodo Črne srajce tudi v bodoče z enako požrtvovalnostjo in vnemo izvrševale svoje, odkazane jim naloge v korist Ljubljanske pokrajine in njenega prebivalstva.

Zahvala župana Leona Rupnika

V imenu navzočnih predstavnikov prebivalstva Ljubljanske pokrajine je spregovoril ljubljanski župan, general Rupnik. Izvajal je:

Vaše Ekscelence! Gospodje!

Za tako temeljit obračun, ki vsemu slovenskemu ljudstvu predočuje tista dejanja, ki jih sovražniki ljudstva zlobno skušajo tajiti in pretvoriti v nasprotje, prosim Vašo Ekscelenco, da Vam smem izraziti najvdanejšo zahvalo prisotnih in velike večine pošteno mislečih in lojalnih Slovencev.

Globoko v naša srca segajoče besede, ki ste jih, Ekscelenca, pravkar naslovili na nas, nam vsiljujejo vprašanje: Kaj bi se bilo pač zgodilo z nami, ako nam ne bi bila pred dvema letoma fašistovska Italija rešila eliminega obstoja, ako bi ne bili takrat dobili tako odličnega predstavnika fašistovske vlade v osebi Visokega komisarja in prav tako uglednih visokih poveljnikov slavnih italijanskih čet in naše hrabre protikomunistične milice?

Odgovora na to vprašanje se moram pri tej slovesnosti vzdržati, kajti vsem navzočnim in meni samemu manjkajo pojmi in besede, da bi orisali od židovske mržnje organizirani pekel, pač pa se moramo spomniti tistih, ki so preprečili, da naše ljudstvo in naša lepa dežela nista bila popolnoma uničena.

V prvi vrsti gre naša hvala slavnim junakom in žrtvam, ki so padli na naših domačih tleh.

Polni spoštovanja prosimo Vašo Ekscelenco, da tolmači našo zahvalo in zagotovilo naše zvestobe in vdanosti Nj. Vel. Kralju in Cesarju.

Vašo Ekscelenco prosimo, da sporoči naše hvaležno spoštovanje za vse podeljene nam dobrote voditelju in prvemu borcu za novi svetovni red, velikemu Duceju italijanskega naroda.

Nadalje velja naša zahvala v prvi vrsti Nj. Ekscelenci Visokemu komisarju Emiliju Grazioliju, ki je pri vsej strogosti, potrebni za upravo v vojnih časih, pokazal tako plemenito razumevanje in vzvišeni čut rimske človečnosti do našega ljudstva, posebno še do najsiromašnejših, da mu dolgujemo iskreno hvaležnost in odkritosrčno spoštovanje.

V zgodovini slovenskega naroda je to pač prvi in edini primer, da si je mož, predstavnik vladavine, ki je ljudstvu varljivo prikazana kot sovražna, tako hitro pridobil njegovo neomejeno spoštovanje in ljubezen.

Pri tej priložnosti se zahvaljujemo tudi vsem sodelavcem Nj. Ekscelence Visokega komisarja, ki so se požrtvovalno in nesebično trudili za blaginjo in red v pokrajini.

Ob strani Nj. Ekscelence Graziolija stoji kot vodja Oborožene sile Nj. Eksc. general Gastone Gambara, vojak v klasičnem pomenu besede, izkušen in nepremagan borec, strah vseh požigalcev in banditov še izza protibolševiške vojne v Španiji, toda tudi resnični vitez in pravi kavalir, ki si ni pridobil samo src svojih vojakov, temveč s svojo človečnostjo, s svojo prizadevnostjo za pomoč in z zaščito, ki jo je vedno nudil revežem, bliskovito tudi srca in spoštovanje slovenskega ljudstva.

Ko izražamo Nj. Ekscelenci našo prisrčno zahvalo, se zahvaljujemo tudi vsem njegovim podrejenim častnikom, vojakom in slovenskim prostovoljnim miličnikom.

Zavedajoč se, da bi bil od plutokratskih židovskih sovražnikov vsega človeštva zaželeni propad Evrope tudi propad odnosno popolno uničenje pobožnega, marljivega, nadarjenega in prizadevnega slovenskega ljudstva, se v polnem zaupanju in neomajni veri v Boga ter v gotovosti, da bo zmagala Italija in njeni zavezniki, z zaupanjem izročamo zaščiti in vodstvu fašistovske Italije ter hočemo sodelovati z vsemi močmi kot dostojni in lojalni sodelavci za lastni blagor, za srečo države in za blaginjo Evrope.

Prav posebno prosim Ekscelenco Visokega komisarja, da blagovoli sporočiti izraze naše vdanosti še danes brzojavno Nj. Vel. Kralju in Cesarju ter Duceju.

*

Iz izčrpnega poročila Vis. komisarja o dveletnem organizatornem delu italijanskih oblasti v Ljubljanski pokrajini se jasno vidi velikansko delo, ki ga je izvršila oblast na vseh področjih. V njem se pa tudi kaže ta velika skrb in stremljenje za zboljšanjem položaja siromašnejših slojev prebivalstva.

Visoki komisar je v svojem poročilu orisal tudi podtalno delovanje temnih sil, ki so skušale po vsaki ceni ovirati delo oblasti in pahniti ljudstvo v nesrečo.

Poziv Vis. komisarja, naj se naše ljudstvo odvrne od razbojniške propagande ter naj s svojo lastno močjo zatre ta škodljivi pojav, je zelo umesten. Zadnje leto se je storil v tem pogledu že velik korak naprej in ni dvoma, da bo šel razvoj dalje v smeri popolne ozdravitve.

Ljudstvo je že spoznalo temne namene brezvestnih rušilcev miru. Današnja obletnica je tudi v tem pogledu mnogo obetajoč mejnik.

Župani in občinski komisarji bodo o najvažnejših točkah poročila Vis. komisarja poučili najširše ljudske sloje in jim ponesli zagotovilo da bo zmagovita fašistovska Italija še dalje vztrajno stopala po poti, ki jo je začrtal veliki Ducejev duh, in je ne bo nobena sila odvrnila od nje. Le tako bo Ljubljansko pokrajino zajel blagodejen mir in red, ki bo njenim prebivalcem zajamčil življenje in imetje ter zaščitil njihove največje svetinje.

Živahni krajevni boji v Tuniziji

Uspešni napadi italijanskih bombnikov na sovražnikovo zaledje

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 28. aprila svoje 1068. vojno poročilo:

Sovražnik je tudi včeraj napadal vzdolž vsega tuniziskega bojišča, a so se mu vsi napadi ponesrečili.

Junaškim oddelkom, navedenim v prejšnjih vojnih poročilih, moramo dodati zaradi izredne hrabrosti še oklepno skupino pod poveljstvom majoria Piscitellija Taeggia Odérisia iz Napolija.

Italijanske in nemške letalske skupine so uspešno napadale sovražne čete na pohodu.

Sestrelili smo štiri angleško-ameriška letala. Prvo so sestrelili nemški lovci nad Tunisom, drugo protiletalsko topništvo na obali Peleponeza, dve je pa zadela neka naša torpedovka v Sicilskem zalivu.

Letalski napad ameriških štirimotornih letal na okolico Cagliarija je povzročil manjšo škodo; med prebivalci ni bilo žrtev.

Tri naša letala se niso vrnila v svoje oporišče.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 29. aprila svoje 1069. vojno poročilo:

Boji na tuniziškem bojišču se nadaljujejo. Živahni krajevni protinapadi italijanskih in nemških oddelkov so se uspešno končali.

Nemški lovci so včeraj sestrelili dve sovražni letali, naše protiletalsko topništvo pa štiri.

Naša letala so torpedirala neki sovražni parnik v sidrišču Philippevilla, zažgala in potopila neko motorno torpedovko v srednjem Sredozemlju in sestrelila štiri letala tipa »Curtiss« v zraku nad Sicilskim prelivom.

Sovražni bombniki so včeraj bombardirali Napoli, Messino, Siracuso in Lampeduso. Naši lovci so v dvobojih sestrelili 7 sovražnih štirimotornih letal, 4 so treščila na tla v Napoliju, 2 v Messini, 1 pa ob obali Agrigenta.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 30. aprila svoje 1070. vojno poročilo:

Tudi včeraj je sovražnik ponovno skušal predreti naše bojne črte, pa so se mu zaradi zagrizene obrambe italijanskih in nemških čet vsi poskusi izjalovili.

Letalstvo Osi je napadalo zbirališča sovražnih oklepnih voz in poškodovalo mnogo avtomobilov.

V boju smo sestrelili 17 sovražnih letal, 10 so jih zbili nemški lovci, 7 pa naša lovska skupina pod poveljstvom letalskega stotnika Bruna Politija iz Milana, ki se je s svojo skupino boril s 60 angleškimi letali. Neki naš lovec je sestrelil dve sovražni letali.

Sovražnik je napadel neki naš konvoj. Naša protiletalska obramba je zadela in sestrelila dve sovražni letali.

Zadnja dva dni se štiri naša letala niso vrnila v svoje oporišče.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 1. maja svoje 1071. vojno poročilo:

Na tuniziškem bojišču živahni krajevni boji.

Sovražno topništvo je močno obstreljevalo južni del bojišča.

Naše letalske skupine so v spremstvu nekega konvoja v srednjem Sredozemlju sestrelile 6 letal tipa »Spitfire« in 2 letali tipa »Curtiss«; nemški lovci so nad tuniziškim bojiščem sestrelili dve sovražni letali.

Ameriška letala so bombardirala Messino. 6 prebivalcev je mrtvih, 1 je pa ranjen. Izmed 21 štirimotornih letal, ki so se udeležila napada na Messino, so jih naši lovci sestrelili pet. Štiri sovražna letala so treščila v morje pri Augusti.

Sovražnik je obstrelieval okolico Sirakuse, a ni povzročil žrtev. Pri napadu je naše protiletalsko topništvo zbilo tri sovražna letala. Prvo je strmoglavilo na tla vzhodno od Sirakuse, drugo je treščilo v morje, tretje se je pa razbilo v bližini otoka Morskih tokov.

Naša podmornica pod poveljstvom ladijskega poročnika Giamfranca Verbane iz Milana je potopila štiri sovražne parnike s skupno nosilnostjo 29.000 ton.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 2. maja svoje 1072. vojno poročilo:

Sovražnik čedalje bolj napada z letali naš promet v Sicilskem prelivu.

Nemška letala so ponoči v Sredozemskem morju napadla in s torpedi zadela neki sovražni konvoj in nekatere trgovske parnike.

Zadnje dni so močni oddelki sovražnih bombnikov napadali naše bolniške ladje, ki so plule proti Tunisu. Eno izmed njih je sovražnik kar štirikrat napadel. Škoda na ladjah ni velika, med ladijsko posadko je pa nekaj mož ranjenih.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 3. maja svoje 1073. vojno poročilo:

Na tuniziškem bojišču delovanje topništva in izvidnic.

Naši bombniki so uspešno bombardirali zbirališča motornih vozil v nasprotnikovem zaledju. Nemški lovci so v bojih sestrelili eno sovražno letalo.

Nov čas zatemnitve je odredil Vis. Komisar za Ljubljansko pokrajino. Od 4. maja dalje mora biti Ljubljana zatemnjena od 21.30 zvečer do 5. zjutraj.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je določil najvišje cene zelenjavi in sadju, uvoženem v pokrajino. 1 kila novega česna sme stati v nadrobni prodaji 5.05 lire, belušev 11 lir, cvetače 3.35 lire, očiščenega korenja 3.60 lire, solate vseh vrst 3.70 lire, špinače 3.35 lire, suhih marelic 58.15 lire, pomaranč I. vrste 9.35 lire, pomaranč II. vrste 8.35 lire, orehov Sorento 30 lir, navadnih orehov 25 lir, domačih suhih češpelj 23.80 lire. Ta cenik mora biti obešen na vidnem mestu pri vseh prodajalcih. Civilni komisarji morejo spremeniti cene navzdol, a zviša jih lahko samo Visoki komisar.

Visoki komisariat je odredil, da se od 1. maja t. l. dalje po vsej pokrajini prepove svobodna prodaja škroba po trgovcih, ker bo ves škrob razdeljen samo industriji in trgovini. Trgovci bodo smeli prodajati škrob le proti nakazilu, ki ga izda Pokrajinski korporaciski svet.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je določil s posebno uredbo železničarjem pokrajine začasno vojno doklado.

Obvezno cepljenje zoper koze v Ljubljani je mestni fizikat določil na dan 10. maja in bo po raznih mestnih okrajih trajalo do 14. maja. Pregledi es bodo začeli 16. maja in se bodo končali 21. maja. Za otroke mestnega središča bo obvezno cepljenje v Mestnem domu 10. in 15. maja, v mestnem zavetišču za onemogle v Japljevi ulici 10. maja in v ljudski šoli na Zoisovi cesti pa 11. maja. Cepljeni morajo biti vsi otroci, ki še niso cepljeni, pa tudi oni otroci, pri katerih je bilo cepljenje doslej brezuspešno. Starši morajo prinesti otroke na cepljenje tudi tedaj, če niso dobili povabila. K obveznemu cepljenju morajo starši prinesti vse leta 1942. rojene otroke, ki še niso bili cepljeni, prav tako pa tudi vse one, ki so rojeni letos in stari najmanj 3 mesece. Cepljenje je brezplačno.

Bolniki, ki dobivajo na podlagi zdravniških izpričeval dodatke racioniranih živil, naj dvignejo bolniška nakazila za mesec maj v bolniškem odseku mestnega preskrbovalnega urada vsako dopoldne od 8. do 12. ure samo v pritličju Turjaške palače, Gosposka ul. 15 po naslednjem sporedu: Bolniki, ki imajo pravico tudi do mesa, naj dvignejo nakazila od 1. do 8. maja. Od 10. do 12. maja pridejo na vrsto vsi ostali bolniki, in sicer v ponedeljek 10. maja bolniki z začetnicami A do Č, v torek 11. maja z začetnicami D do J, 12. maja z začetnico K, 13. maja z začetnicami L do O, 14. maja z začetnicama P in R, 15. maja z začetnicama S in Š, 16. maja pa z začetnicami T do Ž. Od dne 18. do 25. maja bo bolniški odsek delil nakazila samo za sladkor za dojenčke in bolnike, toda le na podlagi predložitve zdravniškega izpričevala. V torek 18. maja pridejo na vrsto upravičenci z začetnicami A do C, 19. maja z začetnicami D do J, 20. maja z začetnico K, 21. maja z začetnicami L do O, 22. maja z začetnicama P in R, 24. maja z začetnicama S in Š, 25. maja pa upravičenci z začetnicami T do Ž. Vsi tisti, ki so mestnemu fizikatu predložili zdravniška izpričevala po 5. maju, bodo dobili nakazila šele 26., 27. in 28. maja. Zamudniki pridejo na vrsto 29. in 31. maja. Vsi tisti, ki pridejo po bolniška nakazila, morajo prinesti s seboj izpolnjeno glavo živilske nakaznice za mesec maj in nakazilo preišnjega meseca, potrjeno od trgovca. Bolniki, ki dobivajo dodatek mesa, morajo prinesti s seboj mesarsko knjižico. Kdor mesarske knjižice nima, mora predložiti potrdilo obrata, kjer je na hrani, z navedbo, pri katerem mesarju dobiva meso.

Uradni list italijanske vlade je objavil dekret z zakonsko veljavo, ki pojasnjuje, v katerih strokah je prepovedano na novo sprejemati moške od 16. do 55. leta v službo. Na novo se ne smejo zaposliti moški kot biljeterji, garderoberji, čistilci gledališč in kinematografov, pri delih za čiščenje vozil, lokalov, lokomotiv, strojev, v kuhinjah, za strežbo v gostilnah in restavracijah, v kopališčih, prodajalnah s čevlji itd. Dekret je stopil v veljavo 1. maja.

Razdeljevanje kuriva za leto 1943.-44.

Pokrajinski svet korporacij je te dni dovršil dostavo nakaznic za kurivo za gospodinjstva za dobo od 1. aprila 1943. do 31. marca 1944. Gospodinjstva so po številu družinskih članov razdeljena v štiri skupine, ki so raznobarvno označene na sami nakaznici. Vsaka nakaznica vsebuje za vsak mesec poseben odrezek za premog in prav tako za drva, na katerem je natiskana količina, ki pripada dotičnemu gospodinjstvu. Za poletno dobo je nakazana samo kvota za kurivo za kuho, dočim je za zimsko dobo nakazana za vsak mesec obenem tudi kvota za ogrevanje stanovanja. Gospodinjstva opozarjamo, da je treba s kurivom varčevati, ker ni računati, da bi se mogla kvota povečati ali pa dodeliti izjemoma kaka dodatna kvota, marveč morajo stranke gledati na to, da bodo z nakazanim kurivom brezpogojno izhajale do 31. marca 1944. Zato se posebno v letni dobi priporoča uporaba samokuhalnikov ali patentnih brzoparilnikov, da se čim več kuriva prihrani za zimsko dobo.

Drva in premog se lahko nabavi pri stalnem dobavitelju, dobiju pa se drva proti oddaji odrezkov lahko tudi direktno pri skladiščih ljubljanske mestne občine. Stranke naj si nabavijo nakazano kurivo pravočasno in posebno izkoristijo suho poletno vreme, da pred jesenjo vklelijo potrebno kurivo, da ne bi bilj zapadli odrezki neizkoriščeni.

Gospodinjstva, katerim so bile po lanskoletnih prijavah stavljene zaloge kuriva z odločbami Pokrajinskega sveta korporacij pod zaporo, bodo prejela prihodnje dni nove odločbe, s katerim se jim oproščanjo potrebne količine kuriva za potrošnjo od dne 1. aprila 1943. dalje. V kolikor blokirane zaloge kuriva ne zadostujejo za kritje pripadajoče količine kuriva za dobo 1943-44, jim bodo izstavljene nove nakaznice, ki jih lahko od 10. maja naprej po vrstnem redu, ki bo objavljen v časopisju, dvignejo v pisarni Pokrajinskega sveta korporacij. Strankam, ki imajo vpeljan plin odnosno električno za kuho, je bila količina kuriva reducirana in ustrezno število odrezkov odstriženih. Zadevne reklamacije se ne morejo vpoštevati. Podnajemnikom za poletno dobo do 1. oktobra ne pripada nakazilo kuriva. Izpremembe v stanju gospodinjstva se bodo mogle upoštevati šele pri prihodnjem nakazilu kuriva. Za poslovne prostore in pisarne za poletno dobo do 1. oktobra 1943 ne pripada nikako nakazilo kuriva. Kvote kuriva za ogrevanje poslovnih prostorov v teku zime 1943-1944 bodo pravočasno objavljene. Za gostiteljska podjetja se kvota kuriva za poletno dobo reducira samo na kuho po izkazanem številu gostov, ki prejemajo toplo hrano. Istotako bo zavodom, ki imajo lastne ekonomije, dodeljeno kurivo po številu izkazanih oseb, za katere se pripravlja hrana.

Industrijskim podjetjem bo dodeljevano kurivo po stvarni potrebi za obratovanje v ugotovljenem obsegu. Vsa podjetja morajo voditi o porabi in prejemu kuriva predpisani register ter izvajati pri potrošnji skrajno štednjo.

Izrecno opozarjamo vse potrošnike, da se premog dodeljuje podjetjem in trgovcem, kakor dotekajo pošiljatve iz premogovnikov. Zato nihče ne more dobiti samo premoga golove vrste ali golovega izvora, marveč dobi vsak ono vrsto, ki je slučajno razpoložljiva.

Stare letnike

»Družinskega tednika« vezane ali nevezane kupi uprava »Družinskega tednika«.

Listek „Družinskega tednika“

Italijanske duhovne veličine o bodoči Evropi

Zelo razširjeni in upoštevani rimski opoldnevnik »Il Piccolo«, čigar glavni urednik je znani publicist Nino d'Aroso, bivši tajnik fašistovske stranke za mesto Rim, je pred kratkim objavil vrsto zanimivih razgovorov z znanimi osebnostmi italijanskega kulturnega življenja o bodočnosti Evrope. Med osebnostmi, s katerimi je sodelavec omenjenega rimskega lista govoril o tem vprašanju so tudi znani pisateli Massimo Bontempelli, filozof in pisatelj Giovanni Papini in ugledni profesor Filippo Burzio.

Massimo Bontempelli je dejal uredniku »Piccola«, da si komaj more predstavljati, kakšna bo bodoča Evropa. Kako naj vendar človek ve, je vzkliknil Bontempelli, kakšna utegne biti odnosno ne biti Evropa po vojni! V dobi francoske revolucije se nikomur niti sanjalo ni, da bo po revoluciji prišel Napoleon. Prav tako tudi Napoleon ni mogel vedeti, kakšna bo Evropa po njegovih bojnih pohodih. Bontempelli vsekako misli, da bo v povojni Evropi treba imeti več smisla za moralne vrline in za odgovornost. Upa, da bo evropsko zedinjenje prišlo na duhovnem področju. Tega pa po njegovem mnenju ne bo mogoče doseči toliko časa, dokler ne bodo obveljala med narodi in vladami ista moralna načela kakor med posameznimi ljudmi. Iz bodoče evropske politike bi bilo treba izločiti vsako misel na kak napad — pravi Bontempelli. Clausewitz je nekoč dejal, da je vojna nadaljevanje politike z drugačnim orožjem. Mi sanjamo o dobi, ko bo politika z drugačnim orožjem nadaljevana vojna. Bontempelli ne izključuje možnosti evropske federacije po zgledu Švice.

Na vprašanje, ali je možna vrnitev k liberalizmu, je Bontempelli odločno dejal: »Ne!« Liberalizem, kakor so ga pojmovali v prejšnjem stoletju, spada v preteklost. Liberalni individualizem je Evropo desorganiziral. Toda takšna notranja ureditev, kakor jo je uvedel boljševizem, je naredila iz človeka stroj. Kaj mogoče je, da bo jutrišnja Evropa opustila obe smeri v Hegelovem smislu, namreč liberalizem prejšnjega in kolektivizem sedanjega stoletja. A v kakšni obliki, o tem Bontempelli ni mogel dati nobenega določnejšega odgovora. Verjetje, da bo povojna Evropa lahko kakršna koli, samo takšna ne, kakršna je sedanja.

Pa čujmo zdaj, kaj misli o bodoči Evropi Giovanni Papini, svetovno znani pisatelj »Zgodovine Kristusa« in knjige »Moja Italija«. Ta florentinski modrec pravi, da se čuti v prvi vrsti Italijana in šele potem Evropca. Zagovarja stališče, da mora Italija imeti v novi Evropi duhovno nadvlado. Mnenja je, da je to poslanstvo Italije bistveno različno od poslanstev, ki si jih izza dobe romantike pripisujejo drugi narodi. Germani in Slovani. Drugi narodi so si namreč s tem svojim poslanstvom hoteli osvojiti bodočnost. Za Italijo pa je to poslanstvo zgodovinska resničnost sama, t. j. prav tista resničnost, iz katere se je rodila Evropa. Pa še nekaj: Italija ni nikdar stremila za kakšno materialno nadvlado.

Papini je dalje prepričan, da mora v povojni Evropi brezpogojno prenehati sovraštvo, ki je danes zavzelo tako nezaslišan obseg. Obžaluje, da pri duhovni pripravi sedanje vojne razumništvo ni dovoli sodelovalo. Če je bila duhovna priprava pred prejšnjo svetovno vojno v Italiji bolje izvedena, je zasluga v tem, da je tedaj obstajala stranka razumništva, ki je omogočala izražanje misli, polemiko in razpravljanje in ustvarila v vsej deželi tisto duhovno razpoloženje, v katerem postanejo vojne in revolucije popularne. Vsekakor je danes že prepozno pričakovati udeležbo kulture v vojni. Če orožje govori, morajo osebe molčati!

Nič mani zanimive niso besede, ki jih je o istem vprašanju izrekel Filippo Burzio. Burzio je ena najbistrejših glav sedanje Italije. Je tudi modrec in matematik, predava balistiko na torinski topniški visoki šoli ter je mednarodni strokovnjak za reševanje vojaških vprašanj zlasti tehničnih. Filippo Burzio misli, da je rešitev v rojstvu »tretje Evrope«. Prva je bila krščanska, ki ji je naredila konec reformacija. Po večnih bojih in motnjah se je po sklenitvi westfalskega miru začela »druga Evropa«, ki bi jo lahko imenovali humanistično. Ta skupnost, ki je imela značaj znanstvenosti, meščanstva in nadvlade čistega razuma, je dosegla svoj višek po francoski revoluciji 18. stoletja, ko je Evropa prišla do resnične politične in duhovne premoči. A vojna leta 1914. je tudi tej dobi naredila konec in zdaj doživljamo drugo, in Bog daj zadnje dejanje velike krize. Po mnenju Filippa Burzia sta te krize v največji meri kriva Marx in Nietzsche. Prvi s svojim kolektivnim človekom in materialističnim svetovnim nazorom, Nietzsche pa s svojim nadčlovekom in oblastiželjnosto, ki je bila s tem v zvezi. Zdaj je treba poiskati temelje za »tretjo Evropo«, za tretjo evropsko civilizacijo. In kako bi se dalo to doseči? Ker je »prva« Evropa dala krščanske in moralne postave, druga pa je prinesla tehnično in znanstveno zavojevanje sveta, naj bi bila tretja evropska skupnost velika združitev obeh prejšnjih. Nov humanizem torej, a ne na materialistični, temveč na duhovni podlagi.

Ta sila zanimiva mnenja o bodoči Evropi so izrekli možje, ki delajo izključno na kulturnem polju in nimajo nobenega opravka s politiko. To pa nikakor ne zmanjša pomena njihovih izvajanj.

Zadnje dni smo slišali — piše posebni dopisnik »Pester Lloyda« iz Rima — v Italiji razna mnenja glede bodoče Evrope tudi s strani mnogih vplivnih političnih osebnosti. Vsekakor je treba poudariti, da se mnoga nazirania obeh Italij, politične in kulturne, ujemajo. Oboji, politični in kulturni možje, govore o Evropi, da ne sme biti zgrajena na nikakršni nadvladi, temveč da mora sloneti v enaki meri na sodelovanju vseh evropskih narodov, velikih in malih.

ZGREŠENI CILJI

NAPISALA YVES FLORENNE

Še nikdar prej nisem bil stopil v to krčmo; zakaj sploh nisem šel kam drugam? Morda zato, ker me je napis na njenem izvesku spominjal na davno pretekle čase in se ujemal z utrujenostjo, ki se me je danes polastila, četudi prav za prav ne vem zakaj. Mislim, da takšna utrujenost muči navadno samo starejše ljudi, ki svojega življenja sicer niso čisto zgrešili, vendar tudi pravega uspeha niso dosegli...

Slabe volje sem sedel na stol in medtem ko sem čakal na kavo, žalostno opazoval muho, ki je zaman poskušala potegniti svoje nožice iz kapljice lepljive tekočine, ki je stala na mizi. Ali naj ji pomagam? Še preden sem se pa odločil, že je prihitel natakar in s prtičem izbrisal z mize mokroto in z njo vred tudi muho...

Šele tedaj sem opazil, da nisem sam v sobi.

V temnem kotu je za ozko mizo sedela ženska, ali bolje, ženska senca. Sedela je negibno, klobuk je imela potisnjen na oči. Njeno telo je v medli svetlobi metalo na tla senco nedoločne oblike. Natakar je hodil okrog nje in od časa do časa nekaj zagodrnjal. Neznanka je tedaj vselej dvignila skodelico k ustom, kakor da bi pila, čeprav je bila že davno prazna. Naposled je stopil natakar k njej in ji nekaj zašepetal. Neznanka je zardela, plačala in vstala. Šele zdaj sem ji videl v obraz.

Presenetila me je njena mladost. Počasi, skoraj dostojanstveno je stopala skozi sobo. V primeri z njeno neboglienostjo in potrtostjo se je njena drža zdela kar čudna. Ali je bilo mogoče, da ta ženska niti toliko denarja nima, da bi si naročila še eno skodelico kave in bi pri njej lahko še kakšno uro posedela? Okleval sem, kakor prej pri muhi. Že je prijela za kljuko; tedaj sem se še o pravem času odločil in zaklical: »Gospodična!«

Obrnila se je in me strmo pogledala, potem je pa odhitela skozi vrata, kakor da bi hotela ubežati. Plačal sem in pohitel za njo. Dohitel sem jo na cesti. Zunaj je deževalo; noč je bila. Ko sem jo nagovoril, ni bila užaljena in tudi ne prestrašena; mirno je dejala: »Pustite me, motite se. Nisem...« Ni dokončala stavka, v zadregi se je nasmehnila, kakor da bi hotela že vsem v naprej odpustiti, če se zmotijo o njej. Zmignil sem z rameni:

»Motite se. Opazoval sem vas v krčmi in ker...«

Nisem vedel, kako bi ji razložil svoj namen, zato sem jo kratko in malo prijel za roko in rekel:

»Pojdiva, stopiva v tole gostilno!«

Ni se branila, mirno je pustila, da sem jo vodil. V gostilniški sobi je sedelo mnogo ljudi. Ko sva vstopila, naju nihče izmed njih še opazil ni.

Naročil sem kavo in obložene kruhke. Jedla je z veliko slastjo. Morala je biti zelo lačna. Čutil sem da mi zdaj že boli zaupa. Da bi se mi oddolžila za dobroto, mi je pričela pripovedovati zgodbo svojega življenja. Ko je bila še otrok, se oče in mati, oba pijanca, nista dosti menila zanjo. Ko je odrasla, je doživela svojo veliko ljubezen. Zaljubila se je v krepkega, lepega delavca ki je znal prekrasno peti. Šla je z njim. Nekaj časa je šlo vse po sreči, potem so ga odpustili iz službe. Obiskala ju je lakota. Včasih ga je zaman čakala. Ni se vrnil domov. Morala je iz opremljene sobe, v kateri sta oba stanovala na cesto. Stara, banalna povest — banalna, da bi se človek raziokal.

Čeprav je bilo njeno pripovedovanje zanimivo, vendar nisva mogla vso noč ostati v gostilni. Vstala sva.

»Kam greste zdaj?« sem jo vprašal.

»Tja...«

Gotovo je mislila na samotno klopico v parku ali na most, pod katerim bo za nekaj ur varna pred dežjem.

»Zakaj si ne poiščete dela?« sem jo neumno vprašal.

»Dela?«

Zmignila je z rameni. Po eni strani ji ni bilo do tega, po drugi je pa še zmerom onega ljubila. Neprijazno sem ji pomolil bankovec in načečkal na kos papirja neki naslov.

»Pojdite tja in prenočite. Skušal bom dobiti primerno delo za vas.« S temi besedami sem odšel.

Lekletu bi bil prav lahko priskrbel delo. Vzel bi jo kratko in malo v svojo pisarno. V enem mesecu bi se zanesljivo naučila pisati na stroj. Čeprav bi bila ta rešitev zelo lahka, sem vendar dobro vedel, da bi se ji te službe nikdar ne drznil ponuditi. Dekle bi gotovo mislila... morda bi celo menila, da je njena dolžnost...

Ne. Najbolje bo, če jo priporočim svojemu prijatelju Sabatierju. Gotovo mi ne bo odrekel. Takoj jutri pojdem k njemu.

Tri tedne nato se je Ana vsaj na zunaj čisto izpremenila. Čedno se je oblačila in videlo se ji je, da se lahko po mili volji do sitega naje. Kljub temu ji je ustnice še zmerom obkrožal tisti otožni smehljaj, ki je pričal, da njene srčne rane še niso zaceljene. Najbrže je še zmerom mislila na svojega prijatelja... Misel na to mi ni bila nič kaj prijetna in me je dražila.

Sabatier je bil zadovoljen z Ano. Vsakokrat, ko sem prišel v njegovo pisarno, mi je moja varovanka hvaležno stisnila roko. Tedaj sem bil skoraj srečen.

Kaj kmalu sem opazil, da imam slabo urejeno gospodinjstvo, da leži po vseh kotih mojega stanovanja prah in da se neznosno dolgočasim. Skratka, samota, ki je vse dotlej skoraj občutil nisem, da se mi je na mah zazdela neznosna.

Nekega jutra, ko sem moral v Sabatierjevo pisarno, po opravkih — nebo je bilo umazanomodro in drevje je pričenjalo zeleneti — sem sklenil da bom govoril z Ano. Po tem, da sem si želel, da bi poslala gospodarica mojega doma, in bi bilo moje življenje tesno zvezano z njenim, sem namreč spoznal, da jo ljubim. Dotlej sem bil tako boječ, da si niti v svojih čustvih nisem bil na jasnem. A tega je bilo zdaj konec. Govoril bom z Ano in ona mi bo odgovorila. Tako se bo moje življenje na mah izpremenilo. Kakor sentimentalen gimnazijec sem zidal gradove v oblake...

V mislih na svojo bodočnost sem stopil v Sabatierjevo pisarno. Pet minut sva kramljala, potem sem pa mimogrede vprašal, ali bi lahko govoril z gospodično Brantejevo.

»Res, zdaj sem se spomnil,« je vzkliknil Sabatier. »Saj se mi je zdelo, da ti imam nekaj povedati. Torej, da veš, tvoje varovanke že dva dni ni v pisarno, ne da bi se bila kakor koli opravičila.«

Zamomljal sem nekaj, česar se zdaj sploh ne spomnim več, in odhitel v družinski penzion, kjer je stanovala. A tu so mi povedali, da Ane že dva dni niso videli.

Potem sem dneve in dneve taval po ulicah, misleč, da bom kje srečal svojo varovanko. Čez približno štirinajst dni sem po naključju prišel mimo gostilne, kjer sem bil tedaj spoznal Ano. Morda me je sem privedla slutnja. Pogledal sem skozi okno in vse mi je postalo jasno. Za mizo v kotu je sedela Ana, naslonjena na bledega mladeniča, ki ji je gladil roke. Ani je vsakokrat, kadar ga je pogledala, zažarel obraz od sreče...

Ne vem, zakaj sem si tako silno zaželel, da bi že prišla noč. Pomladansko sonce me je žgalo in mi jemalo vid...

ZRCALO naših dni

Za vsak prispevek v tej rubriki plačamo 8 lir

Z veseljem na delo dekle!

Ni dolgo tega, ko sem se pogovarjala z dekleti, ki dan za dnevom čakajo na službo. Povpraševala sem jih, zakaj ne sprejmejo nobenega dela, saj bi ga lahko dobile, da bi se pošteno preživele. Bila sem uverjena, da mi bodo dale prav, vendar me je njihov odgovor razočaral. Zdrava dekleta, polna moči in življenja se boje poštenega dela samo zato, ker so njihove gospodinje preveč natančne, ker jim ne dajejo dovolj hrane in ker imajo skratka preveč dela. Vsaka si želi oddiha, kratkega sprehoda. Ali ni žalostno, da se prav one boje dela in da stremijo za brezdeljem? Ali je takšno življenje res tako zelo prijetno?

Gospodinja, ko sprejmeš v službo mladega dekleta, ga vzgoji v vrednega člana človeške družbe. Razdeli ji delo, povej ne prestrogo svoje zahteve in ji daj dovolj hrane. Mlado dekle, ki se še razvija, je potrebno hrane, posebno če mora še težko delati. Potrudi se, da bo našla tudi ona v svojem poklicu zadovoljstvo in srečo in verjemi mi, da ti bo za to hvaležna! Skrbela bo za tvoj dom prav tako, kakor bi skrbela za svojega.

L. G.

Cenijo jih po teži

V mestu Mandiju v Indiji starši še zmerom prodajajo svoje hčere, godne za možitev. Tu se dekletom prav dobro godi, dokler žive pri starših. Jedo namreč same najboljši hranljive snovi, samo da bi bile tem bolj debele. Njihova cena namreč raste z njihovo težo. Čim debelejša je katera, tem več je vredna. Bogat mladenič si lahko kupi debelo ženo, siromašen se pa mora zadovoljiti z vitkejšo. Ženska, ki tehta manj ko 70 kil, v tem mestu prav malo velja in je težko najde moža.

OKVIRJI
za
SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE,
KLEIN
LJUBLJANA, Wolfova 4

FR. P. ZAJEC
IZPRAŠAN OPTIK IN URAR
LJUBLJANA, sedaj Stritarjeva ul. 6
pri frančiškanskem mostu
Vsakovrstna očala, daljnogledi, toplomeri, barometri, hygrometri, itd. Velika izbira ur. Zlatnine in srebrnine.
Samo kvalitetna optika

FILATELISTI POZOR! Najugodnejše kupite in vnovčite znamke vseh kontinentov do poslednjih okupacijskih znamk — v knjigarni Janez Dolžan, Ljubljana, Stritarjeva 6.

5 MINUT POZNEJE

ROMAN - NAPISALA MIGNON G. EBERHART

Ko se je Kalvin že odločil, da stori po Dianinem nasvetu, ga je Rihard brž zadržal: »Minuto počakaj, Kalvin. Ali se ti ne zdi... kaj rečeš k temu, da bi poklicali Howlanda? Saj je vendar odvetnik. On vsaj ve, kaj je treba v takšnem primeru storiti.«

»Howlanda...« Zdelo se je, da Kalvin premišlja.

»Howlanda?« je začudeno dejala Diana. »Ali je mar tu?«

»Nocoj se je pripeljal. Kaj praviš torej, Kalvin?«

»Ne vem,« je zategnjeno odvrnil Kalvin. »Lahko bi kdo nápak razumel, ko da smo... No, pa prav. Poklical ga bom. Zdaj pa končno le pojdi in se preobleci!«

»Čakaj, kaj če bi ga jaz poklicala?« je rekla Diana.

Ko je odšel Kalvin gor, je stopil Rihard k Sibili — Diana se je medtem trudila, da dobi zvezo s Howlandom — in ji zašepetal: »Misli na to, kar sem ti rekel.« Za trenutek je stisnila njegova roka njeno zapestje. Potem je odšel tudi on po stopnicah navzgor. Diana je Howlandu na kratko povedala, kaj se je primerilo. »Prišel bo,« je rekla Sibili, ko je obesila slušalko. »Nobenemu človeku naj ničesar ne povemo. Samo oblekel se bo, pa pride.« Stopila je v knjižnico in Sibila jo je slišala, ko je dejala: »Bolje bi bilo, da ležeš v postelji, teta Ljudmila. Bojim se, da bomo doživeli še marsikatero razburjenje.«

Teta Ljudmila... Zdajci se je Sibila domislila, da se nje sploh še spomnila ni. Krenila je za Diano v knjižnico, ki so jo razsvetljevale sveče. Ljudmila je sedela na usnjeni zofi; njen sicer na moč rožnati obraz je bil bled. V njenih golobjesivih očeh sta se zrcalila žalost in preplah. »Samo da si tu, dragica,« je vzkliknila, ko je uzrla Sibilo. »Čudila sem se že, da te ni bilo na spregled. Menda že veš, kaj se je zgodilo? Ne, Diana, ne bom legla.«

»Kakor veš in znaš,« Diana je zmignila z ozkimi rameni. »Zdaj grem po žepne svetilke.« Malce je pokimala Sibili in odšla iz sobe.

Ljudmila je trepljala Sibilino roko. »Premišljala sem, dragi otrok. Morda je bolje, da nič ne izvedo... šerifa mislim in njegove ljudi. Tisto z arzenikom... saj me razumeš?«

Sibila jo je začudeno pogledala. »Saj to vendar nima nič skupnega z...«

»Vem, dragi otrok, vem, da se je Eva sama končala. A ta Peter Donny je star vohljač. Bolje je, da mu ne zaupaš preveč stvari. Pojdi, pomagaj va Diani.«

Deset minut pozneje so stale vse tri ženske v veži, ko se je pojavil Howland. Popolnoma nepričakovano je odprl vrata. »Ali smem noter? Zvonec očitno ne zvoni. Zvonil sem, pa...«

»Howland!« je radostno vzkliknila Diana. »Prav vesela sem, da si tu!«

Čez njegove široke rame je visel dežni plašč, ki se je kar cedilo z njega. Howland se je ozrl okrog in se srečal s Sibilinimi očmi. V njegovem pogledu je bilo nekaj pomembnega, kar jo je spominjalo na njuno poslednje srečanje, toda hkratu je nejasno čutila, da hoče s tem pogledom povedati še nekaj. »Dober večer, Sibila,« je rekel. »Jutri zjutraj sem te hotel poklicati. Pravkar sem šele prišel... V vlaku sva se srečala, Rihard in jaz. Kako je kaj s teboj, teta Ljudmila? Zdaj pa le z besedo na dan. Vse moram izvedeti. Kaj je z Evo? Kdo jo je našel? Zakaj je to storila?«

Rihard je pribežal po stopnicah. Oblečen je bil v sive hlače in lahek pulover. »Ali so prišli? — A, ti si, Howie! Ali ti je Diana že povedala?«

»Da; že vem. Povedala mi je, da se je Eva sama končala. Kje pa je?«

»V vrtnarski hišici. Tam sem jo našel. Viš, Howland, rad bi, da bi ne zapletli še dam vmes. Niti najmanjšega povoda ni, da bi jih zasliševali.«

»Razumem,« je zategnjeno odvrnil Howland; zamišljeno je pogledal Riharda. »Tvoja zahteva je malce čudna, Dick. Ali mar dvomiš, da se je Eva sama končala?«

Kalvin je prišel po stopnicah in v istem trenutku so se zunaj oglasili koraki. Prikazala sta se dva moža v mokrih dežnih plaščih, tako resnih obrazov, da sta bila v nemirni svetlobi sveč videti kar preteča. Rihard ju je pozdravil in jima javil, kaj se je bilo zgodilo.

Peter Donny, okrajni šerif, je bil počasen in neokreten možakar in njegov bobneči glas bi utegnil prevpiti celó grom. »Nerodno, zelo nerodno!« je v zadregi mencal. »Žal mi je. Najbolje je, če krenemo kar koj tja. Ali bi nas peljali k vrtnarski hišici, Bohan?«

Ljudmila, Diana in Sibila so ostale doma. Sedle so v knjižnico in čakale.

Sibila je razmišljala o Rihardovih besedah. Če se Eva ni sama končala, jo je moral nekdo umoriti... Toda kdo bi imel razlog to storiti? Rihard edini, zakaj Eva je bila zapreka, zapreka med Rihardom in njo sámo...

Diana je stopila k oknu in pogledala ven; s prsti je bobnala po steklu. »Še zmerom lije,« je menila in se ozlovoljena obrnila. Njene oči so obvisele na Sibili. »Ti imaš pa drugačno obleko kakor pri večerji... Reci mi, Sibila, zakaj se je neki Eva tako čudno odločila... Ves božji dan je bila tako dobre volje. Kar prekipevajoča se mi je zdela. Zakaj, le zakaj je to storila?«

»Kdo bi mogel vedeti?«

Nobena izmed njih bi ne mogla reči, koliko časa je minilo dotlej ko so se gospodje vrnili. Že od daleč so slišale Donnyja. Kmalu nato je bil njegov glas že popolnoma razločen. Zdelo se je, da telefonira v veži. »John? Da, šerif Donny! Nekaj ljudi potrebujem. Hiša Abbottov. Ne, gre za umor. Mlada Mrs. Bohanova. Razen tega potrebujem torbo iz svoje pisarne. Ne... ni ustreljena. Zdravnik pravi, da jo je morilec najprej kloroformiral, potlej pa obesil.«

Ljudmila si je nehote segla za vrat. Diana je odšla v vežo in Ljudmila ji je sledila, ko da bi ne mogla več strpeti na stolu.

Kmalu nato je pogledal Howland v knjižnico. Videč, da je Sibila sama, se ji je brž približal. Vzel je njeno desnico v svoje dlani in po tihem dejal: »Iskal sem te, Sibila. Povej, kaj se je prav za prav zgodilo.«

Preslišala je njegovo vprašanje. »Kaj bodo ukrenili?«

»Bojim se, da bodo Riharda prijeli.«

»Riharda?«

»Da. Bil je nespameten, ker je priznal, da jo je on našel. Moral bi bil odíti in komu drugemu prepustiti, da najde obešenko; najbrže je pa mislil, da se bo baš tako ognil vsakemu sumu.«

Sibila je čutila, da so se njeni nohti zarinili Howlandu v kožo. »On že ne, on je ni umoril! Howland, ti si vendar odvetnik... On je ni umoril!«

Njegovo obličje je ostalo brezizrazno, skoraj mrtvo, da ga je vznemirjena pogledala. Čez nekaj časa je rekel: »O, saj razumem. Torej sem vendar prav zadel. Še zmerom si zaljubljena vanj.«

Ni mu odgovorila, zato je pa bil njen pogled zgovornejši. Vzravnal se je. Na moč prijazno, skorajda prilizujeno je rekel: »Hm, tu se ne da nič storiti; ne bom te zdaj s tem moril. Storil bom za Riharda vse, kar le morem. Le ti bi mi morala vse popolnoma natanko povedati... Lahko mi zaupaš. Vedeti moraš, da je neznanska razlika, ali gre za premišljen umor ali pa za uboj.«

8

Iz veže so se slišali glasovi in del je trkal po oknih.

Sibili je izginila vsa barva z obraza. »Ne, ne, on tega ni storil. Bila sem...« Toda v tistem trenutku je stisnila ustnice. Živa duša ne sme vedeti, kaj sta se z Rihardom domenila. Sicer bi lahko oblast videla v Evinem uporu zoper ločitev tehten nagib za izvršitev zločina.

»Bolje bi bilo, da bi mi ničesar ne prikrivala, Sibila,« je pomirjevalno dejal Howland. »Samo tedaj bi ti lahko uspešno pomagal.«

Ljudmila je vstopila, za njo pa šerif. Sibili se je zdelo, da si Donny ostro ogleduje njo in Howlanda, toda njegove trepalnice so bile tako goste, da se je prav lahko tudi motila.

»Zaslišali nas bodo, Sibila,« je brez sape hlipnila Ljudmila. »Pravijo, da je Evo nekdo umoril. Rihard je v drugi sobi.«

Donny je čez ramo zaklical nazaj: »Tak pridite vendar noter Mr. Peale. Za vse bo dovolj prostora. Alfred, bodi tako prijazen in prinesi sveče iz veže.«

Njegov spremljevalec, droban, plešast možiček plašnih oči, je koj smuknil noter, postavil sveče na mizo in prav tako naglo spet izginil.

Kdo ve, ali ne straži Riharda? je grenko pomislila Sibila.

Ko sta vstopila še Diana in Kalvin, je prosil šerif navzočne: naj sedejo. Nato je ogovoril Ljudmilo: »Miss Abbott, midva se poznava že hudo dolgo. Mislim si, da vam bo najljubše, če izveste resnico: ni bil samomor! Mrs. Bohanovo je nekdo umoril.«

Zdajci se je zdelo, da se je Ljudmila otresla sleherne otroškosti in neboglienosti. »Razumem, Mr. Donny. Samo nič lahko ni za nas to verjeti.«

Dalje prihodnjič

Bil je pisatelj po volji božji...

Brodolom

Doživljaj iz življenja francoskega romanopisca Aleksandra Dumasa

Zunaj je besnel vihar, da je človeku vid jemalo. Grozeče so butali ob obalo ko hiše visoki valovi in se razprševali v tisoč kapelj.

V temni, pritlični sobi je žarel kamin kakor v podzemeljski jami. Oljnata svetilka na bronastem podstavku je obsvetljevala rožnati obrazek dekliče, ki je zavita v školski šal z napeto pozornostjo brala oguljeno, staro knjigo, zgodovino brodolomov v treh delih, ki je izšla pri Buchetu, v Parizu, v tretjem letu republike.

V pritličnem prstoru je bilo temno, svetilka je obsvetljevala samo dekle. Vsi drugi so se pa predali naročju teme in sanjarili z odprtimi očmi.

»Malvina, ali si še zmerom pri brodolomcih?« je zdajci skoraj nekoliko posmehljivo vprašal moški glas.

»Še zmerom, dedek. Knjiga je tako zanimiva.«

»Kje si ostala?«

»Pri brodolomu dveh portugalskih ladij, ene ob obali Fiurine pri Sumatri, druge pri zapuščenem otoku v Kitajskem morju, nedaleč od Macaa, 1605.«

»Res zanimivo,« jo je podražil nekidrug moški glas.

»Ali morda zahtevam, da me poslušaš?«

»Ne jezi se otrok,« jo je potolažil ded. »Mislim pa, da bi bilo tudi tebi prav, če bi zdaj povedal zgodbo nekega brodoloma, pri katerem sicer ni bilo človeških žrtev, vendar je kljub temu izredno zanimiva.«

»Dedek, pripoveduj!« je zaprosil moški glas. »Tako boš vsaj rešil Malvinine oči, ki se bodo sicer pri brazju čisto pokvarile.«

»Da, dedek, pripoveduj!« je zaprosilo dekle, zaprlo knjigo in si popravilo kodrce z obraza, potem pa pritakujoče prisedlo h dedu.

»Bilo je nekega jesenskega večera, okrog desetih. Zunaj je prav tako besnel vihar kakor danes. Ravno smo hoteli v postelio, ko smo zdajci zaslišali z morja čuden glas. Oče in stric sta skočila pokonci in z nemirnimi, zaskrbljenimi očmi pogledala drug drugega. Mati, otroci, teta, naša stara vzgojiteljica, Matteo, sluga, ki se je bil s starim očetom boril v vseh Napoleonovih in potem še v osvobodilnih vojnah — vsi smo vstali in prestrašeno strmeli v očeta in strica. Ta dva sta pa samo drug drugemu prikimala in brez besede odšla iz sobe. Jaz sem stopal za njima.

»Ne pozabite plaščev!« je za nami zaklicala mati.

Plašči so viseli v predsobiu. Na glavo smo si posadili čepice iz astrahana, potem pa odšli v vihar.

Tema je bilo ko v rogu. Morje je bilo preplavilo tri četrtine obale in morali smo paziti, da nas niso odnesli valovi. Spet smo zaslišali tisti čudni glas. Ribiči in pomorščaki so bili na najbližnjem suhem prostoru, naredili iz naplavljenega lesa in ladijskih delov grmado in jo zažgali. Ko je veter odpihal dim, smo v svitu ognia zagledali ladjo brez jamborov, ki so jo valovi metali sem in tja. Na ladji smo zapazili dve čudno se gibajoči človeški postavi in raztrgano zastavo, ki je frlotala v vetru.

Podmorniških rešilnih čolnov tedaj še nismo poznali. Z navadnim čolnom rezati deset metrov visoke valove bi pa prav gotovo pomenilo smrt. Kako naj bi torej rešili nesrečneže?

Tedaj se je porodila mojemu očetu dobra misel. Spomnil se je balona, ki so ga na neki mornariški zabavi zalučali s primitivnim metalnim strojem in je bil cili tekmovalnega teka. Ta metalni stroj so prinesli na obalo in ga kolikor mogoče daleč potisnili naprej. Balon so privezali na dolgo tenko žico in ga skušali zalučati v smeri potapljajoče se ladje.

Brodolomci so takoj razumeli, kaj mislimo storiti. Kmalu se jim je posrečilo balon uloviti. Pritrdili so vrv in poskakali v morje. Drug za drugim so potem ob vrvi priplavali do obale.

Bolj mrtve ko žive smo prenesli brodolomce v hišo h kaminu, ob katerem zdaj sedimo. Eden izmed njih, okrog 50 let star morski medved, se je kmalu zavedel in je izpil več kozarcev ruma. Drugega brodolomca smo položili v postelio. Izpod odeje ni bilo videti drugega ko pragozd črnih, na drobno skodranih las. Mož je takoj trdno zaspal in se po petnajsturnem smrčanju še zmerom ni prebudil.

Jambornico smo potem z lahkoto rešili iz valov. Naslednji dan so prinesli v našo hišo dobro zaprt zaboj. Rešeni mornar je dejal, da je last gospoda, ki še spi, zato so ga mu poslavili v sobo. Pristaniški uradnik je skušal mornarja izprašati o njegovem gospodarju, izvedel je pa samo to, da pozna svojega gospodarja šele tri dni, v njegovo službo je bil pa stopil v Toulonu, kjer ga je najel za kratko vožnjo po morju.

Tedaj je pozvonilo. Brodolomec se je prebudil iz dolgega spanja. Matteo je pohitel v njegovo sobo. Ko se je pa vrnil, je bil gotovo bolj zbegan ko tedaj, ko ga je bil nagovoril sam cesar Napoleon.

»Kuharja! — Kuharja zahteva!« je zajecljal.

Moj oče se je od srca zasmejal.

»Dober znak! Pošlji mu Serafino!«

A Serafina, naša stara kuharica, se je še bolj začudena vrnila. »Zahteval je..., zahteval je...«

Jecljala je in bulila, da bi ji skoraj oči stopile iz jamic.

»Naredim naj mu jegulio v omaki!«

»Najbrže si ga nápak razumela.«

»Ne, ne, jegulio v omaki!«

»Stopil bom sam k njemu!« Oče je res odšel v prvo nadstropje, jaz seveda za njim. Potrkala sva. Brodolomec je z gromkim glasom zaklical: »Naprej!« Vstopila sva.

Mož je sedel na postelji, glavo je imel kakor cigan ovito z rdečo ruto, pred posteljo je stal odprli zaboj. Naš gost je držal v roki velike pole svetlomodrega papirja in pisal nanje. Na nočni omarici sem opazil koščen črnilnik, na tleh poleg postelje so pa ležala razmetana gosja peresa.

»Dobro jutro, gospod gostilničar,« je zatulil, brž ko naju je zagledal. »Zelo hvaležen bi vam bil, če sla za Pariz še malo zadržite. V nekaj urah bom končal rokopis za ‚Korzarja‘ Medtem mi pa prosim pripravite jegulio v omaki in nekaj pomaranč.«

Skozi napol zaprta vrata je pogledala Serafina. »Kje ste neki našli to kuharico? Niti jegulje v omaki ne zna pripraviti. Ali naj ti povem, kako se to naredi? Jegulio razrežeš na kose, jo marinirаš, potem jo pustiš omrzniti in odceditі. Nato jo zabeliš in pečeš na olju tako dolgo, dokler se ne prične svetiti ko sonce. Obložiš jo z nadevanimi olivami in jo poslaviš na mizo z zeleno, pikantno omako... Tako sem jo jedel zadnjič pri bratih Provenzalih in mi je zelo teknila.«

Morali bi bili videti mojega očeta. Naposled se mu je vendar posrečilo izgovoriti: »Motite se..., tu ni hotel...«

»Ni hotel? Kaj nisem v hotelu Seccu?«

»V hotelu Seccu? V naši hiši ste.« In povedal mu je svoje ime.

»Zanimivo! Tega imena v Toulonu še nikdar nisem slišal!«

»Saj niste v Toulonu!«

»Nisem v Toulonu? Kje sem pa potem? Na luni?«

»V Ventimigli.«

»V Ventimigli? Le kdo se me je drznil privesti semkaj?«

Počasi mu je moj oče osvežil spomin na brodolom in na rešitev.

Mož pa ni bil videti nič kaj presenečen ali prestrašen, samo smejal se je. Potem se je popraskal za ušesi. »Pustite me, da premislim! Od tu pa do ‚Korsarja‘ bi potoval moj rokopis najmanj tri dni...«

»O katerem rokopisu govorite?«

»Vraga, o rokopisu romana, ki vsak dan izhaja v ‚Korzarju‘. Zelo žal mi je, naročniki bodo pač morali nekaj časa čakati na nadaljevanje dogodovščine kapitana Pavla. Ni pomoči. Višja sila! Ali jegulje res ne morem dobiti?«

»Nimamo jegulje, gospod.«

»Potrpite malo, gospodar, in ne zamerite mi, da sem vas imenoval gostilničarja. Pošljite mi prosim kavo in kruh in poskrbite, da bo čez dve uri odpotoval v Pariz sel. Zdaj pa dovolite, da vas vržem iz sobe... Sem namreč ravno pri volji za pisanje.« Pritegnil je kolena in se sklonil nad papir.

*

Naslednji dan se je brodolomec z razmršenimi lasmi in brado prikazal v sobi s kaminom. Namesto ovratnika je imel okrog vratu ovito ruto, nosil je ko sneg bel dvovrsten telovnik, bele široke hlače in ohlapen črn jopič s frfotajočimi škrici, da je bil videti ko lastovka s pristriženim repom. V rokah je držal zavitek popisanih modrih pol papirja. Oddahnil si je, kakor da bi se mu bilo težko breme odvalilo s srca.

»Ali si naročil sla?«

To je bil mož! Čeprav se je vedel, kakor da bi bil doma, mu človek ni mogel zameriti: moral si ga ubogati in mu ničesar nisi mogel odreči.

Bila sva sama. Sedel je k meni in me vprašal, kaj bi rad postal, ko bom velik. Ker si o tem še sam nisem bil na jasnem, sem zmignil z rameni.

»Razumem. Nisi se še odločil,« je rekel. »Prijazne starše imaš in kuharico, ki bi zaslužila odlikovanje, če bi znala pripraviti še jegulio v omaki. Več ne potrebuješ. Kljub temu se ti utegne kdaj zgoditi, da si boš moral sam služiti kruh. Tedaj boš vesel, da si me poznal.«

Mož je vzel iz telovnika svoj koščeni črnilnik.

»Daj mi papir in pero!«

Napisal je: »Prinašalec tega pisma je moj prijatelj. Prosim, izpolnite mu sleherno željo.«

»Naredi takšnih prepisov, kolikor hočeš. Podpisal jih bom.«

Prepisal sem njegovo priporočilo petkrat in brodolomec jih je podpisal: »Aleksander Dumas.«

»Dvakrat jih prepogni.... tako.... zdaj ti bom narekoval naslove.«

Pisal sem: »Princu Ludoviku Napoleonu, predsedniku francoske republike.« — »Njegovemu veličanstvu Viktorju Emanuelu II., sardinskemu kralju.« — »Generalu Giuseppu Garibaldiju.« — »Infantu Carlosu Španskemu.« — »Njegovi svetosti papežu Piju IX.«

Pero mi je padlo iz rok. Moje začudenje ga je zabavalo, gromko se je zasmejal.

Potem je vstal z mrzlega lesenega stola in se primaknil k ognju, da bi se ogrel.

Drugi dan nas je vse po vrsti krepko objel in obljubil mojemu očetu svojo sliko, (ki še danes visi v salonu), potem je odpotoval.

Dolgo nikomur nisem povedal, kakšna priporočila mi je brodolomec napisal. Nekega dne, ko so nam pa v pristanišču Civitavecchije zasegli veliko množino žita in je bil oče zelo v skrbeh, sem mu dejal (prav za prav le boli za šalo):

»Lahko ti pomagam, oče!« in sem mu pokazal priporočilna pisma. Mislil sem, da se mi bo smejal, in sem se zelo začudil, ko se mu je na mah zjasnilo čelo in zasvetile oči.

Dve uri nato se je že odpeljal s posebno pošto v Pavono. Tam je živel monsignore Riccardi di Netro, prijatelj Viktorja Emanuela in papežev ljubljenec.

Ni minilo štirinajst dni, že je bila zadeva z našim zaseženim žitom urejena, poleg tega si je pa moj oče lahko pripel na svoje junaške prsi dvoje odlikovanj — savojsko in papeško.

*

Nekaj trenutkov se je slišalo samo bučanje viharja. Potem je Lauretta, dedova najmlajša vnukinja, vprašala:

»A kdo je bil ta gospod Aleksander Dumas? Ali je bil morda kralj?«

Vsi so se zasmejali.

»Da — kralj! Kralj po božji volji, ki so ga vsi spoštovali in ljubili!« je odgovoril ded.

Fortificazione sulla costa Atlantica. — Utrdba ob Atlantski obali.

3000 let stara pričeska

Znani arheolog grof Byron de Prorok je s svojo odpravo raziskoval jugozahodni del puščave v arabski pokrajini Jemen in odkril v neki kamnitni grobnici presenetljivo dobro ohranjeno mumijo neke princese. Raziskovalec je ugotovil, da je morala biti princesa ko je umrla stara okrog 32 let. Po naravi je imela temne lase pa se jih je dala najbrž po tedanji modi rdeče pobarvati. Lase je imela nakodrane tako, da so vso glavo okrožali majhni kodrci.

Ker je ta pričeska danes stara nič mani ko 3000 let in še zmerom drži, je nedvomno najtrajnejša in kaže, da tedaj frizerska umetnost ni prav nič zaostajala za sedanjo, morda jo je pa še celo prekašala.

ARIF IŠČE SREČO

PRIPOVEDUJE IN RIŠE HOTIMIR V. GORAJD

Dalje prihodnjič

? UGANKE

Križanka

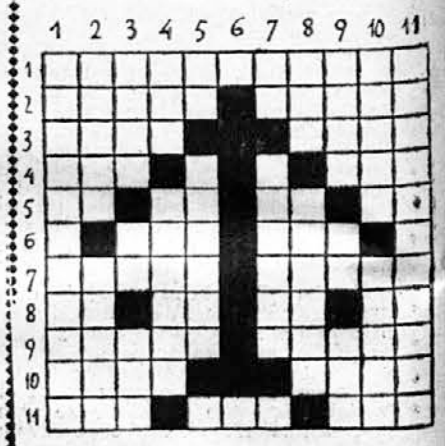

Vodoravno: 1. Posebno v zasebnih podjetjih važen uradnik. 2. Hrvatski pritok Save; števnik. 3. Pritok Drave; spojina s kisikom. 4. Grška črka; za življenje važna kemična prvina; pevski glas. 5. Prislov časa; bel prašič ali beli kamen; zlato (franc.). 6. Ploskovna mera; ne jaz, ne ti. 7. Osebni zaimek; spreminjajoča se »vražja« zvezda v Perzeju; Prešeren ta veznik večkrat uporablja. 8. Francozu pomeni leto, Nemcu pa je predlog; osebni zaimek; pritrdilnica; Rimljan je tako napisal število 1100. 9. Osebni zaimek v množini; kvarta; druga in dvajseta črka naše abecede; tako nagovarjajo znanca. 10. Aparat za merjenje zračnega tlaka (z vzmetjo). 11. Obmejni urad.

Navpično: 1. Oni, ki ima gnojne oči. 2. Senčnice; osebni in kazalni zaimek. 3. Švicarsko-nemško-francosko obmejno gorovje; glej prvo pod 6. vodoravno. 4. Krajša oblika ženskega imena, ki nam pomeni tudi: druga, tuja; indijski duhovniki, najvišja, sveta kasta. 5. Osebni zaimek ali kemični znak za redko kovino; oblika dveh naših najpogostnejših glagolov; iz neke znane snovi. 6. Breg, strmina ali pa položtev, shranjenje kake vrednosti; egipčanski sončni bog. 7. Osebni zaimek, ki je lahko tudi oblika nekega glagola znanja; pritrdilnica; vsako društvo ga izvoli. 8. Osebni in kazalni zaimek; Srbsko mesto ob Tari. 9. Utežna enota, t. j. grški deset; ital. predlog. 10. Prst, zemlja; nemški urad. 11. Razlikovanje stvari od pojmov, odmišljaj (iz latin.).

*

PREMENJANKA

1 2 3 4 5

Popotnik v njem se odpočije,

3 4 5 2 1

spomladi še pod snegom klije.

1 4 5 2 3

bil rob je grške domačije.

*

ENAČBA

(a—b) + (c—č) + (d—e) = x

a = breg; b = raznočna naprava; c = del glave ali glasbilo; d = del Ljubljane; e = šahist ga napove; x = koristna iznazdba 18. stoletja.

*

SESTAVLJENKA

Iz AENMT sestavi kolikor mogoče veliko besed. Teh pet črk lahko uporabljate v najrazličnejših zvezah, besede pa smejo imeti po dve, tri, štiri ali pet črk.

*

PREMIKALNICA

L A Ž I B R A M A N I
D O P O L N J E N J E
P R I V O L J E N J E
Z A G O V O R N I C A
P R E N A B R U S I S
T U R Š Č I Č E V J E
O V E K O V E Č I T I
P R O G R A M A T I K

Če vrste vodoravno pravilno premakneš, boš navpično bral ime sesalca, plazilca in ptiča.

*

POSETNICA

B. SUROVAPEST

Kvin — Kov

To je svetovno znan športnik; iz posetnice morete spoznati, kakšen im...ten naslov si je priboril in v kateri športni panogi.

Rešitev ugank iz prejšnje številke

Prva križanka: vodoravno: 1. odporen, sod. 2. Eros, mazilo. 3. rat, kilavec. 4. Menelik, gi 5. kipar, vol. 6. Amur, nada. 7. haj, nizam. 8. eh, velikan. 9. rubežen, Rim. 10. uranit, leca. 11. naš, copatar — navpično: 1. oer, Kamerun. 2. dramm, hura. 3. potepuh, baš. 4. Os, naraven. 5. ker, Ježic(a). 6. Emil, leto. 7. haliv, Nin. 8. zakonik, la. 9. siv, lazaret. 110 Oleg, Danica. 11. dociram, mar.

Druga križanka: vodoravno: 1. kr., kovači. 2. raj, poleg. 3. Adam, šop. 4. sodišče, 5. em, sli, Ur. 6. Otilija. 7. ali, otep. 8. srake, ode. 9. Refana, A (= Az). navpično: 1. krasen, Sb. 2. Radom, are 3. jod. Olaf. 4 mistika. 5. op., eli en. 6. vočilo. 7. aloe, Ito. 8. čep, ujeda. 9. Ig, trapez.

Čaroben lokt 1. pol. 2. pelin. 3. kolovoz. 4. Livij, 5. noj.

V NOVE ZARJE

LJUBEZENSKI ROMAN

Med smehom so vsi trije preslišali, da so se odprla vrtna vrata in da je nekdo hitel po stezi proti terasi. Zdajci je zadonel Paulov glas, nestrpno in skoraj nekoliko očitajoče:

»Odkod takšno veselje? Kakšno slavje pa praznujete?«

Babica se je takoj zavedela in prisrčno in odkrito odgovorila:

»Praznujemo zmago nad zlo usodo. Moja dva otroka sta se tako dolgo borila proti njej, da je naposled morala odložiti orožje. Zdaj, ko so vse ovire odstranjene, se bosta mlada dva prav kmalu poročila. In mislim, Paul, da ste vi prvi svat, ki ga povabimo na poročno gostijo...«

Janina je instinktivno dvignila roko, da bi prekinila babico. Toda bilo je prepozno. Bonheur se je zdrznil in lahno pobledel. Pogledal je Janino in z ugaslim glasom vprašal:

»Ali je to res?«

Janina je začutila, da mu po tem prvem udarcu, ki ga je zadel tako v živo, mora povedati vso resnico. Pomembno ga je pogledala in dejala z glasom, ki mu kljub sočutju ni mogla prikriti veselja:

»Da, to je prekrasna, vesela resničnost!«

»Oh,« je vzkliknil Paul in obmolknil. »Torej vam čestitam. Jaz sem...«

Janina ga je hitro prekinila:

»Ali so to prijateljske čestitke, Paul? Takoj stisnite Marcelu roko in ga poljubite! To je več vredno od vseh besed. Mi pristna čustva bolj cenimo od dolgih govorov. In sami veste, da spadate k naši družini prav tako kakor babica in Gaston.«

Potegnila je Paula k Marcelu in mu položila roke okrog ramen. Pogledala mu je globoko v oči, kjer so se bleščale solze, in dejala:

»Paul, prepričana sem, da ste tudi vi srečni in da se veselite sreče svoje male prijateljice!«

Videč, da se je zdrznil ob pogledu v njen blaženi, srečni obraz, je s poudarkom ponovila:

»Prepričana sem v dno duše!«

Ganjen zaradi njenega zaupanja, ki v njem ni bilo prav nobenega dvoma več, se je mladi zdravnik otajal in iskreno vzkliknil:

»In prav imate! Gotovo ni nikogar na svetu, ki bi vam želel več sreče kakor jaz! Iz vsega srca vam čestitam!«

Ognil se je sestrskemu poljubu, ki mu ga je hotela dati, stisnil Marcelu desnico in dejal: »In vi to veste, jelite?«

Marcel je za trenutek pomislil. Njegov obraz, ki se je ob zdravnikovem prihodu nehote zmračil, se je zdaj spet zvedril in toplo je odgovoril:

»Da. Tudi jaz sem prepričan, da je res tako!«

Ko je pa stara gospa de Bergerjeva, vsa zaslepljena od svojega veselja, povabila Paula, naj bo njihov gost pri ‚zaročnem kosilu', se je lepi in ponosni Marcelov obraz za spoznanje zmračil.

Janini to ni ušlo; začudena se je sama pri sebi vpraševala, zakaj neki je Marcel zadnji čas do Paula tako zapet.

Vendar ta vtis ni mogel zabrisati njene neizmerne sreče. Vedrost in duhovita dovtipnost stare gospe, Marcelova ljubeznivost in Paulova dobra volja so kmalu ustvarili ozračje, ki v njem ni bilo prostora za prav nobeno skrb.

Vreme je bilo prekrasno in je dajalo dostojen okvir Janini sreči. Deklica se res vse od tistega dne, ko je ‚beli princ padel z neba', ni počutila tako mirna, zbrana in pokojna.

Gastonovo pismo, ki ga je bila s takšnim strahom odprla, je pregnalo poslednjo bojazen iz njenega srca. Vsi grozeči oblaki, ki so se nabirali na nebu njene usode, so se kakor na višje povelje razpršili. Naposled je smela biti srečna, čisto srečna, saj je bila njena sreča prav v žrtvi in ljubezni, ki si ju je sama izbrala. Nihče ji ni mogel več braniti te sreče, zakaj med Gastonovimi listi je bilo zganjeno še dovoljenje, na katerem je gospod de Berger podpisal, da dovoljuje, da se Janina — s polnim imenom Janina-Elina — sme poročiti z Marcelom Lanvinom.

Ne, ničesar več je ne more ločiti od Marcela, s katerim jo bo kmalu vezala najtesnejša in najsvetejša vez zakona.

Tudi Marcel ni mogel prikrivati svoje sreče. Žarela mu je z obraza, ki je bil danes pokojen in veder, blestela se je celo v njegovih ugaslih očeh, ki so se zdele to dopoldne bolj sinje kakor po navadi. In ko je nekaj trenutkov ostal s Paulom sam na terasi, ker je Janina stekla po kavo, je odkrito in veselo vzkliknil:

»Srečen sem, tako srečen, da niti več ne obžalujem nesreče, ki me je stala vid. Zavedam se namreč, da mi je prav ona pripomogla, da sem dosegel to neskaljeno, brezmejno srečo...«

»Kako?« je presenečeno vzkliknil Paul, »menda vendar...«

Marcel se je rahlo nasmehnil z rdečimi, lepo oblikovanimi ustnicami, ki so poživljale njegov obraz kljub temnim naočnikom, ki so se zdeli na njem kakor dva črna madeža.

»Da, da... toda tega vi ne morete razumeti!« je zasanjano odgovoril. »Reči sem hotel samo, da sem šele zdaj spoznal vso ljubezen, vso požrtvovalnost in ves pogum... njo, ki bo kmalu moja žena. Šele zdaj sem jo vzljubil tako, kakor je vredna, da jo ljubimo...«

»Kakšno zaroto pa spet kujeta?« je nekoliko vznemirjeno vprašala Janina, ko se je vrnila iz hiše s pladnjem v rokah. »Videti sta prav kakor dva zarotnika!«

Marcel jo je objel okrog ramen.

»Rekel sem, ljuba moja, da blagoslavljam nesrečo, ki sem zaradi nje izgubil vid.«

»Oh!« je vzkliknila prestrašeno Janina.

»Da, da,« je trmasto ponovil Marcel, »zakaj priboril sem si duševno luč, ki mi sveti, da vas vidim, kakršni ste v resnici... vredni največje, najplemenitejše ljubezni.«

Blažen izraz se je zazrcalil na drobnem Janinem obrazku, v rjavih očeh se je pa ukresnilo tisoč zlatih zvezdic.

»Da, prav je, da vam to povem, sončece moje! Ničesar ni, da bi obžaloval, samo hudo mi je, da ne bom mogel več služiti svoji domovini.«

»Eh, zakaj bi danes mislili na to?« ga je prekinil Paul. »Mislim, da ta razgovor res ni primeren za tako vesele trenutke!«

In obrnil se je k Janini.

»Povejte nama rajši, kakšen je avto, ki ste ga včeraj ogledovali!«

Janina se je bila namreč odločila za nakup majhnega, športnega avtomobila, da se bi z Marcelom lahko večkrat peljala ob obali na izprehod. Čutila je, da ga občutek hitrosti in vetra spominja na njegove nekdanje vožnje z letalom, in bi mu rada privoščila več ur tega prijetnega razvedrila.

»Navdušena sem za nakup tega avtomobila,« se je oglasila stara gospa de Bergerjeva, ki je bila pravkar prišla na teraso in ujela poslednje besede. »Tako bom morala vselej, kadar se bom hotela z njim peljati, peš po stezi do ceste.«

In ko so vsi med smehom ugovarjali, je s hudomušnim nasmeškom pristavila:

»Tako si bom vsaj obvarovala ‚vitko lonijo', pa bomo spet vsi srečni in zadovoljni!«

In kot odgovor je Janina z veselim, srečnim glasom zapela arijo iz ‚Wertherja': Vsi so srečni, sreča je v zraku...

Ko je zamrl poslednji glas na njenih ustnicah, je Paul skoraj sunkovito vstal. Na njegovem obrazu je ležala temna, skoraj bolestna senca.

»Oprostite, toda mudi se mi,« je dejal. »Danes sem tako že dovolj dragocenega časa ukradel svojim bolnikom. Hiteti moram!«

Hitro se je poslovil od vseh. Ko je stisnil roko Janini, ji je rekel:

»Oh, skoraj bi bil pozabil. Tamle v plašču imam naslov garaže, ki ste me prosili zanj. Ali bi stopili z menoj ponj?«

In neopazno se je sklonil k njej in zašepetal: »Takoj moram govoriti z vami o n j e m! Pridite čez četrt ure na stezico pod hišo! Čakal vas bom!«

Presenečena se je zdrznila. Toliko da ga ni vprašala, kaj neki ji ima povedati. Mladi zdravnik je pa že hitel po stopnicah, vodečih na vrt, in po stezi proti vrtnim vratom.

Janina je zamišljena obstala. Odločila se je, da bo vseeno šla na sestanek, saj gre vendar za Marcela. Čuden nemir ji je napolnil dušo in skalil čisto veselje tega prekrasnega dne.

Izgovorila se je pri Marcelu, da mora v Juan po ribe, in dobrih deset minut pozneje je že hitela po stezi navzdol. Zdaj je bila že spet vsa mirna in zbrana. Skušala se je prepričati, da si je mladi zdravnik izbral Marcela samo za pretvezo, da bi zanesljivo prišla na sestanek. O čem neki ji bo vendar spet govoril? Skoraj bi se bila že vrnila, ko je pomislila, da bi ji utegnil spet tožiti o svoji nesrečni ljubezni.

Zavedala se je, da zdaj nima več pravice, poslušati takšnih besed.

Vendar je čutila, da je vse preveč srečna, da bi mogla ostati neobčutljiva za tujo nesrečo. In hitela je po stezici navzdol trdno odločena, da bo Paula pomirila, potolažila in pogovorila...

V treh skokih je preskočila poslednji ovinek in kakor puščica priletela tik pred mladega zdravnika.

»Oh!« je vzkliknila vsa zasopla, »kako pa držite svojo obljubo, Paul? Morda mi boste povedali, da nameravate drevi pognati v zrak kazino, toda pravim vam, da vam jaz pri tem ne bom pomagala!«

Smejala se je, upajoč, da bo tako ta razgovor med štirimi očmi manj tehten in manj mučen zanjo in zanj. Paul jo je pa prekinil z zamahom roke, ki ni bil nestrpen, pač pa skoraj žalosten.

»Prosim vas, Janina... nikar se tako ne smejte!«

Opazila je, da ni bil videti ne živčen, ne jedek. Bil je samo obupan in skoraj sočuten. Zakaj neki naj bi imel sočutje z njo? Vzravnala se je, trdno odločena, da bo izvedela vso resnico.

»Verjemite mi, da mi danes res ni do joka!« je vzkliknila.

»Ne bodite tako samozavestni, ljuba moja!« je skoraj žalostno odgovoril.

Janina se je zmedla in ga tesno pogledala.

»Paul, povem vam, da vam bom primazala zaušnico, če me boste še nekaj minut tako sočutno gledali!«

»Tako je prav!« je vzkliknil nekoliko bolj vedro. »Rajši imam, da se jezite, kakor da bi se žalostili!«

»Saj se ne nameravam žalostiti!« je trmasto vzkliknila. »Narobe, zelo sem srečna, srečna, srečna!«

In vsa razigrana je zapela: »Vsi so srečni, sreča je v zraku!«

Paulova roka ji je težko legla na ramena.

»Za Boga, rotim vas, molčite in preberite tole!«

»Kaj... kaj je to?« je zašepetela, videč, da je potegnil Paul iz žepa velik bel ovoj s tujim poštnim žigom.

»Sporočilo nekega kirurga Medicinski akademiji...«

Janina se je bila že zbrala in je že prebrala usodne vrstice.

»Pravi, da more vrniti vid slepim!« je vzkliknila. »Ali tudi v Marcelovem primeru?«

»Da, tudi v njegovem primeru,« je kratko odgovoril dr. Bonheur.

»Kako to veste?« je vprašala.

»Ker sem mu bil pisal in razložil Marcelov primer. In odgovoril mi je pozitivno. Ta zdravnik bo rešil Marcela večne teme!«

Janina je do kraja prebrala kirurgovo sporočilo. Slavni kirurg je bil mnenja, da lahko vrne človeku vid, če ga je izgubil v takšnih okoliščinah kakor Marcel in če se diagnoza glasi tako kakor pri Marcelu.

Ko je dvignila oči, je bila bleda ko zid.

»In prav danes mi morate to povedati!« je med solzami vzkliknila. »O, Paul, to je vaše maščevanje! Zdaj, ko sem mislila, da sem si naposled priborila tolikanj zaželeno srečo, se mi je izmuznila, kakor nam spolzi pesek skozi prste...«

»Janina!« je obupano vzkliknil mladi zdravnik, »sami veste, da sem se zaobljubil, da ne bom oviral vaše sreče! Sprijaznil sem se s svojo usodo in se odločil, da bom storil vse, da boste srečni. Vendar se ne morem pregrešiti proti svoji zdravniški časti!«

Janina ga je začudeno gledala.

»Skušajte me razumeti, Janina. Kot zdravnik sem dolžan, pomagati bolnikom in kot človek ne morem gledati, da nekdo, ki bi lahko ozdravel, trpi. Ko sem prebral v neki znanstveni reviji poročilo o najnovejši kirurgiji očesnih živcev, je bila moja sveta dolžnost, da sem povprašal tega kirurga, ali lahko pomaga Marcelu, saj je vendar Marcel prav tako moj bolnik kakor vsi drugi. Že pred več tedni sem vse to vedel, da, se pred tistim dnevom v Mentonu, toda molčal sem, molčal zaradi vas, Janina!«

Janina ga je molče in negibno poslušala. Njene oči so bile globoke in temne od bolesti.

»Da, le poglejte datume!« je povzel Paul resno in odločno. »Videli boste, da govorim golo resnico.«

»Toda zakaj ste mi potlej povedali to resnico danes, prav danes?« je skoraj zaihtela Janina.

»Ljuba moja, dovolj sem molčal, dovolj dolgo se boril s svojo vestjo in svojo ljubeznijo do vas, Janina! Odločil sem se, da ne bom izpregovoril, dokler ne bo v vašem življenju usodnega preobrata, ki bi utegnil za vselej končati možnost Marcelovega ozdravljenja. Ko bi bila poročena, bi pač več ne mogla Marcelu povedati, da ste ga osleparili, čeprav plemenito osleparili. Ali naj torej jaz kot zdravnik dovolim, da ostane moj bolnik v večni temi samo zaradi vas? O, Janina, prepričan sem, da tudi vi tega nočete! Vendar sem vam pustil še en izhod. Če vam je toliko do sreče, da za njo žrtvujete Marcelovo zdravje, bom molčal, pri moji veri, molčal, ker sem se bil zaobljubil, da ne bom nikoli več oviral vaše sreče in ljubezni!«

Prebral je bil odgovor v njenih obupanih očeh, toda skušal ga je zadržati, da ga ne bi prehitro izgovorila.

»Ne! Ne! Nikar ne odgovarjajte brez premisleka! Prosim vas, Janina, vse v miru razmislite! Da, rad bi vam pustil vsaj še eno noč za odločitev. Jutri mi boste povedali, za kaj ste se odločili. Zaklinjam se vam, da bom pozabil na svojo zdravniško dolžnost, če, naj bi vas to rešilo, če naj bi vam pomagalo do zakona in sreče! Marcel nikoli ne bo izvedel, da vam je ime Janina! Ostali boste zanj žena, ki jo bo obožaval tudi poslej v večni temi!«

Tiho je vprašala:

»Zakaj ta izkušnjava?«

»Če bi midva molčala...«

Spet ga je pogledala ostro in nezaupno.

»Mar bi vi res znali molčati?«

»Da, znal bi, zaradi vas in vaše sreče, Janina!« ji je odkrito odgovoril.

»No, prav! Zakaj torej niste zamolčali te strašne odločitve tudi meni?«

»Ker nimam pravice, da vas z molčanjem naredim sokrivko v tej nečastni zadevi.«

»To je laž!« je razburjeno vzkliknila. »Hoteli ste skaliti mojo srečo, vedoč, da me bo vse življenje pekla vest, če bom molčala!«

»Ne,« je mirno in resno odgovoril zdravnik, »motite se, Janina. Hotel sem vas obvarovati pred nevarnostjo, hujšo od vseh dosedanjih. Le pomislite, kaj bi bilo, če bi Marcela kdo drugi opozoril na novo možnost ozdravitve njegove slepote! To ni nemogoče. Morda bi mu prej ali slej novico celo sporočil kdo izmed zdravnikov, ki so ga doslej pregledali. In Marcel bi izpregledal nekaj tednov po vaši poroki. Kakšne posledice bi to imelo za vas, ljuba moja?«

Janina je še bolj prebledela.

»Prav imate, Paul!« je obupano vzkliknila. »Katastrofa je neizbežna! Takoj moram urediti to stvar!«

»Janina, prosim vas, ne prenaglite se! Vse lepo v miru pretehtajte! Ali mislite, da bi bil Marcel zmožen, zapustiti vas, če bi se poročil z vami in pozneje izpregledal?...«

»Oh, tisto ne!«

»In vendar bi to, kar odklanjate, da bi vam dajal iz hvaležnosti, radi dosegli s pobožno lažjo!«

»Ker je ta laž edino, kar mi more vrniti srečo!«

»Prav. Vendar pomislite na njegov obup, ko bi izpregledal in spoznal, da je čez noč izgubil ženo svojih sanj, žensko, ki jo je ljubil in ki je o njej mislil, da jo je spet našel v vas!«

»O Bog!«

»Prav tako bi pa siromak doživel strašen udarec, če bi na lepem zbežali iz njegovega življenja. Gotovo vas bi povsod iskal, ali vas bi pa preklinjal, misleč, da ste ga pustili na cedilu...«

Dalje prihodnjič

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike, zapestnice itd. Pere, suši, monga in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in puh

tovarna JOS. REICH
LJUBLJANA

● HUMOR

Na sodišču

Sodnik: »Torej trdite, da ste svojo ženo samo iz raztresenosti vrgli iz drugega nadstropja na cesto?«

Obtoženec: »Da, gospod sodnik. Prej smo namreč stanovali v pritličju.«

Poslednja želja

Umirajoča žena možu: »Prosim te, Janez, če umrem, pojdi za pogrebom ob strani moje matere, svoje tašče, da ljudje ne bodo imeli kaj jezikati.«

Mož: »Naj bo. A da veš, ob vse veselje si me s tem pripravila.«

Pri zdravniku

Bolnik: »Neznosen naval krvi v glavo imam, gospod doktor. Kaj mislite, kaj bo temu vzrok?«

Zdravnik: »Zadeva mi je popolnoma jasna. Narava stremi za tem, da zadela vse praznine v telesu.«

Nezgoda

Uslužbenec: »Gospod ravnateli, prosim vas za povišanje plače — včeraj sem se oženil.«

Ravnateli: »Za nezgode izven službe vendar ne morete zahtevati odškodnine.«

Otroška

»Očka, Janko mi je rekel, da so učitelji za to plačani, da sede v šoli. Ali je to res?«

»Seveda.«

»A to je velika krivica, očka. Saj mu vendar vse učenci narede.«

Kdo laže

Sodnik: »Priča, opozarjam vas, da govorite resnico. Vi pravite, da imate enega brata, vaša sestra pa trdi, da ima dva.«

Sramežljivost

Po dolgem lovu naposled stražnik ujame tatu in mu pomoli pod nos revolver rekoč: »Roke kvišku!«

»Ne morem, gospod stražnik,« dé tat sramežljivo, »strgale so se mi hlačne naramnice.«

Inteligenca

»Ali poznate ‚Sevilskega brivca'?«

»Ne, veste, po navadi se kar sam brijem.«

Šolska učenost

Učitelj: »Kako pravimo človeku, ki ves dan sedi v gostilni?«

Učenec: »Gostilničar.«

Nemogoč račun

»Koliko let ti je?« vpraša gospod Plešec malega Jakca.

»Ne vem,« pravi mali navihanec, »zračunajte sami. Ko sem se rodil je bila moja mati stara 28 let, zdaj pa pravi, da jih je 26.«

Jezik ji je zavezala

On: »Srček, ali se nisva domenila, da o najini zaroki nikomur ne bova povedala niti besedice?«

Ona: »Da, res je. Lahko mi verjameš, da ne bi nikomur povedala, toda Silva mi je včeraj dejala, da me noben idiot ne bi vzel. Zato sem ji morala povedati, da sem s teboj zaročena.«

Zloba

Gospa Bahačeva ima obisk. Gostom razkazuje svoje stanovnje, ustavi se pri čipkasti zavesi in se pohvali:

»Vidite, to ročno delo so delali celih 50 let.«

»Res?« dé zlobno eden izmed gostov, »pa ste imeli potrpljenje toliko časa čakati?«

Najnovejša škotska

Škotu se je rodil lep, zdrav sinek, samo na vratu, tam, kjer je Adamovo jabolko, je imel precej veliko bradavico.

»Nič ne de,« tolaži mater zdravnik, »to bradavico bomo prav lahko operirali.«

»Bog ne daj,« se prestraši Škot, »pozneje jo bo lahko uporabljal namesto srajčnega gumba!«

Josip Štrekelj:

Setev in presajanje

(Glej začetek v prejšnji številki!)

V plitve kunice polagajo po 2—3 semena. Po izkalitvi odvišne populijo in pustijo samo eno, najlepšo rastlino. Tudi v našem podnebju je celo bolješe sejati paradižnike na stalno mesto, kakor zgodaj sadili pretegnjene, nepikirane in neutrjene s pomanjkljivimi koreninami. Kumare presajamo na stalno mesto, ako jih vzgojimo zgodaj spomladi v loončkih ali v jajčnih lupinah, sicer pa jih sejemo na stalno mesto. Za pridelek čebule posejemo v maju v nepognojeno zemljo precej gosto seme. Skrbimo za dovoljno vlago, sicer ne kali ali mlada izmrje. V septembru, ko listje orumeni, izkopljemo droben pridelek — čebulček imenovan, ki ga hranimo na suhem prostoru, kjer ne zmrzuje, za nasad v naslednji pomladi. Čebulno seme, zlasti zgodnjih sort, sejemo v februarju v tople grede ter sadike potem od tu presajamo. V marcu pa tudi sejemo seme na stalno mesto in za debelejši pridelek morebitno pregosto setev primerno razredčimo.

Ob setvi vse povrtnine potlačimo zemljo z lopato ali z deščicami, ki si jih navežemo na noge, da ni praznine med semenom in zemeljskimi drobci, ker sicer seme strohni. Brez vlage tudi ne more seme kaliti, zato ob suši primerno zalivamo.

Ob pikiranju in presajanju pazimo z vso pozornostjo, da se krhke mlade korenine ne potrgajo, zato jih dvigamo iz zemlje z dletastim orodjem ali z vrtnarsko žlico. Ako je zemlja suha, jo dan prej z ozirom na varstvo korenin zalijemo. Kraišanje listja in korenin — kar se še tu in tam opravlja, je škodljivo. Da sadike ne ovenejo in da se nežne koreninice ne posuše, zlagamo sadike ob nabiranju pod mokro cunjo ali pa v posodo z vodo. V preveč blatno zemljo ni dobro presajati, ker se zemlja ob koreninah zaliže, da ovira razvoj korenin in dostop zraka. Če je pa zemlja presuha, da se jamica za klinom zasiplje, jo dan prej navlažimo.

Za pikiranje se poslužujemo drobnejšega, za presajanje pa debelejšega koreninskega ustroju primernega klina. Z desnico naredimo luknjo z levico pa potisnemo sadiko nekoliko globokeje v zemljo, nato jo dvignemo, da se koreninice vzravnajo navzdol in da je sadika postavljena v isto globočino, kakor je prej rastla. Škodljivo je namreč, ako so koreninice privihnjene navzgor. Ko je sadika v določeni globočini, jo pritisnemo ob strani s klinom samo enkrat od desne strani. Nato klin izderemo, luknjo zapolnimo in ob sadiki poravnamo zemljo, da ne globeli. Samo kapusnicam in paradižnikom ne škoduje, ako jih globokeje sadimo, kakor so prej rastle.

Če je oblačno, presajamo ob vsakem času, če je pa vročina, opravljamo to delo le proti večeru. Takoj po končanem nasadu zalijemo, najbolše posamezno na škropilnikovo cev. Pikirane in utrjene sadike zalivamo trikrat: ob sajenju in še dvakrat v zaporednih dnevih. Spomladi, ko ni vročine, zalivamo zjutraj, ob vročini poleti pa zvečer. Ob tednu nasad okopljemo in zemeljsko skorjo porahljamo, da more zrak do korenin. Čim večkrat kasneje zemljo porahljamo, tem večji bo pridelek. Z rahljanjem zemeljske skorje uničujemo obenem tudi nadležni plevel. Najbolše orodje za to delo so Wolfove rahljače z enim, dvema ali več roglji, kakor se pač orodje prilega razdalji vrst razne povrtnine.

Ne ob sajenju, ker bi se rastline zadušile, temveč ko začno rasti na stalnem mestu, pospešimo rast, ako jih zalijemo z razredčeno gnojnico. Ako te nimamo, je še bolše z ozirom na higieno, ako se poslužimo umetne gnojnice. To naredimo, ako na 100 l vode primešamo 15 dkg superfosfata, 20 dkg kalijeve soli in 15 dkg žveplenokislega amonija. Namesto te mešanice tudi na 100 l vode: 20 dkg superfosfata (ali namesto tega 20 dkg raztlečene kostne moke), 10 dkg kalijeve soli in 10 dkg sečnine. S tako umetno gnojnico zalivamo po enkrat na teden.

KONEC

„Soba brez cvetja je prazna..."

Slavna pisateljica Pearl S. Buckova je v neki svoji knjigi o Daljnem vzhodu opisala življenje Japoncev. Dotaknila se je drobnih in veselih stvari, njihovega nenavadnega, za naše pojme nekoliko utesnjenega življenja, njihove ljubezni do cvetlic, do lepote sploh. »Soba brez cvetlic je za Japonca prazna soba...« sem brala na eni izmed toliko zanimivih strani. In ta stavek se mi je zdel tako značilen, tako primeren tudi za nas, da sem nehote jela premišljati, kaj pomeni cvetje nam, Evropejcem, ki smo v pojmovanju lepote še daleč, daleč za vzhodnjaki.

Ali se vam še nikoli ni zgodilo, da ste obstali ob vazi, iz katere je šopek cvetlic štrlel kakor metla? Sami niste vedeli, kaj je nápak, v mislih ste si bili vendar pričarali podobo skladno urejenega, lepega cvetja v primerni posodi, toda ko ste skušali to podobo uresničiti, se vam je vselej pokazilo.

So ljudje, ki imajo ‚srečno roko' za cvetlice. Ti znajo vselej izbrati pravo posodo za pravo cvetje. In spet srečamo ljudi, ki za cvetje, ta prelepi čudež narave, nimajo nobenega razumevanja. In ni naključje, da ljudje, ki vsak šopek izpremene v metlo, store isto po navadi tudi z vsemi drugimi lepimi in nežnimi stvarmi na svetu.

Čut za lepoto je prirojen, vendar ga do neke mere lahko tudi privzgojimo. Prav tako — hvala Bogu — čut za urejanje cvetlic. Torej se ga moremo naučiti. Poskusimo!

Osebnostni učinek

Ljudje, ki imajo vrtove, kjer bujno poganja vse mogoče razkošno cvetje, radi delajo napako, hoteč vrtove presaditi v zaprt prostor. Tudi lepega in dobrega je lahko preveč. Pozabljamo, da imajo v naravi cvetlice okrog sebe dovolj prostora in zraka, da se razpno v vsej razkošni lepoti. Proste, polne čudovite nežnosti, se razraščajo cvetlice v naravi, torej jim pustimo to svobodo tudi v zaprtih prostorih, in izpolnili bomo prvo zlato pravilo razumevanja lepote in cvetja.

Po urejanju cvetlic lahko določimo osebnost človeka. Neka zelo inteligentna, toda samotna ženska ima navado, da potakne spomladi v preprosto posodo vejico ali dve cvetočega grmičja in že se v tem skromnem, toda učinkovitem šopku nehote zazrcali njena osebnost.

Pri neki drugi znanki me pa po navadi spomladi sprejme nizka vaza, podobna skodelici, polna živahnih pomladanskih cvetlic brez listja in stebelc. Nehote me spominja na torto, pa tudi na podobnost z znanko, ki je vesele, živahne in preproste narave.

Nekaj zlatih pravil

Na, kljub mnenju, da se umetnosti urejanja cvetlic ni mogoče naučiti, je vendar nekaj zlatih pravil, ki jih velja upoštevati, če naj se izpopolnimo na tem področju. Pred nekaj leti sem bila zelo presenečena, ko mi je neki vrtnar zaupal, da so vse lepši šopki z lihim številom cvetlic kakor s sodim. Torej pet, sedem, devet cvetov, namesto štirih, šestih, osmih. Tedaj sem se smehljala. Vendar je prav imel. Človek mora sam spoznati in preizkusiti to pravilo, ki ga je prav tako težko razumeti, kakor ne moremo doumeti vse lepote in skladnosti v naravi sami.

Velike cvetlice, velike vaze najlepše učinkujejo ob steni ali v kotu sobe, saj ne smejo nikoli zbujati občutka, da se bodo zdaj zdaj prevrnile. Majhne cvetlice, posebno tiste, ki sladko diše, naj stoje na manjših mizicah, v naši neposredni bližini, da nas njih vonj in njihova ljubkost ves dan opajata.

Vsak pravi prijatelj cvetlic je nehote tudi zbiralec vaz. S tem pa nočem reči, da mora biti ta zbirka draga ali dragocena. Vzhodnjaki, Kitajci in Japonci, ki umetnost urejanja cvetlic toliko bolje obvladujejo kakor mi, vedo, da so najlepše preproste, skromne posode šistih črt. V njih pride lepota cvetja šele do prave veljave, ker našega očesa ne moti slikovitost posode.

In še nekaj prozaičnih nasvetov

Vselej, kadar odnesem šopek cvetlic iz sobe, mi je nekoliko težko. Cvetje je bilo postalo del moje življenja in nehote se me polašča ob slovesu rahla melanholija. Ni čudno, če bi radi, da bi naše cvetlice v sobah kar se da dolgo ostale sveže in lepe.

Stebelca odrežimo vselej poševno, da bodo cvetlice lahko do sitega pile vodo. Cvetlice, ki potrebujejo dosti vode — tako španski bezeg, vrtnice, narcise — dobe še poseben, dva centimetra dolg vrez v stebelce; skozenj pronica voda v cvetlična telesca. Kajpak ni dvoma, da moramo cvetkam vsak dan vodo menjati, razen orhidejam, ki lepše in bolje uspevajo v stari moči. Izjema, ki potrjuje pravilo...

Važno je še, da odtrgamo vsaj spodnjemu delu cvetlic kar se da mnogo listov, tako da stoje stebelca gola v vodi. Za zelenje potaknimo v vodo rajši posebno vejico. Če morajo cvetke ves dan dihati v sobi, polni dima in toplote, jih čez noč postavimo na hladen prostor, saj so prav tako potrebne zraka kakor naši otroci tople postelje. Oddolžile se nam bodo z dolgim, razkošnim cvetenjem.

Tako bi lahko naštela še mnogo papirnatih nasvetov, toda tudi najboljši bi bili brez haska, če nam manjkajo ljubezen, lahna roka in oko, ki išče lepoto in jo najde v še tako drobni božji stvaritvi. S.

NAŠ NAGRADNI NATEČAJ

Kotiček za praktične gospodinje

Za vsak prispevek objavljen v tej rubriki plačamo 10 lir.

Špinačni riž

Očisti in operi pol kile špinače. Na olju zarumeni polovico srednje velike čebule. Duši na olju špinačo s peclji vred tako dolgo, dokler ne postane mehka. Dodaj žličko paradižnikove mezge. Špinačo duši samo v soku ki ga sama izloča, in nikar nič ne zalivaj, da ohraniš vse vitamine. Posebej skuhaj riž v slani vodi. Ko je kuhan, ga zabeli z dušeno špinačo, dobro premešaj in postavi na mizo. Jed je zelo okusna in izdatna.

M. S., Ljubljana.

Žlikrafi iz suhih hrušk

Naredi testo kakor za rezance, samo bolj trdo in brez jajc. Za nadev skuhaj približno pol kile suhih hrušk. Kuhanim iztrebi muhe in peclje in jih zmelji na mesoreznici. Namoči približno za žemljo drobtin v mleku ali vodi, v kateri so se kuhale hruške, dodaj še cimeta in sladkorja, vse dobro premešaj in zabeli z mastjo in zarumenelo čebulo. Testo razvaljaj, polagaj nanj kupčke pripravljenega nadeva in naredi žlikrafe. Skuhaj jih v slani vodi, posuj z drobtinicami in zabeli z mastjo in čebulo. Čebulo lahko tudi povsod izpustiš. Žlikrafi so dobri in tečni.

A. S., Ljubljana.

Juha iz zélene

Zreži na kocke 2 zéleni, 2 čebuli, 2 korena in 4 krompirje. Duši na malo maščobi zéleno, čebulo in koren, da se nekoliko zmehčajo. Prilivaj po malem vode, da se zelenjava ne prismodi. Ko je mehka, jo potresi z moko in zarumeni. Zalij z mrzlo vodo in osoli. Ko zavre, pridenj še narezan krompir. Juho kuhaj približno 2 uri. Lahko daš manj krompirja, pa zato zakuhaj pest riža.

M. K., Ljubljana.

Srnin hrbet iz rožičeve moke

Potrebuješ 1/2 litra enotne moke, 1/4 litra presejane rožičeve moke, 5 žlička sladkorja, 1 pecilni prašek, noževo konico jedilne sode, 1 jajce, limonovo lupinico, cimeta in mleka ali mlečnega nadomestka. Iz vsega tega vmesi nepregosto testo in ga počasi peci pol ure v pekači oblike srninega hrbta. Ko je pečen, še vročega namaži z marmelado.

S. N., Ljubljana.

*

Za vsak prispevek, objavljen v »Kotičku za praktične gospodinje«, plačamo 10 lir. Znesek lahko dvignete takoj po objavi v naši upravi. Po pošti pošiljamo šele takrat, ko se nabere več takšnih nakazil. — Prispevke naslovite na **Uredništvo »Družinskega tednika«, Kotiček za praktične gospodinje, Ljubljana, Poštni predal 253.**

Če hočete imeti lepo polt, uporabljajte vitaminsko — hranilno lično kremo

NEO CITRON COLD CREAM!

Neochemia, Ljubljana, Vel. Stradon 10

Praktični športni čevlji z nizko peto. Nosite jih lahko k vsaki obleki.

Ti štirje modeli so risani izrečno za »Družinski tednik« in niso bili še nikjer objavljeni. **Na naši sliki vidimo štiri popoldanske obleke. Prva obleka je črna, popolnoma preprostega kroja. Rokavi so tričetrtinski, široki in imajo spodaj spleteno mrežo iz istega blaga. Prav tako je mrežast tudi pas. Obleko zapenjamo zadaj s preoblečenimi gumbi. Druga obleka je tudi črna, le da ima sedelce in pas povezen s svilo v raznih prijetnih motivih. Tretja popoldanska obleka je temnomodra. Sedelce in veliki žepi so obrobljeni s temnomodro čipko. Kadar prenavljamo staro obleko, jo sešijemo po zgornjem vzorcu, le da naredimo sedelce in žepe iz čipkastega volnenega blaga. Tudi to obleko zapenjamo zadaj. Zadnja obleka je temnorjava in ima kimonsko krojene rokave. Edini okras je velika svilena vijoličasta petlja.**

Skrbimo za domačo lekarno

Kaj vse moramo imeti v domači lekarni? Samo tiste reči, ki so pri manjših nezgodah in lažjih boleznih nujno potrebne. Vsa zdravila, obveze in mazila morajo biti shranjene na čistem, suhem prostoru in postavljene tako visoko, da jih otroci ne morejo dobiti v roke.

Važno za vsako domačo lekarno je to, da vlada v njej pravi red. Na vsaki steklenički, vsakem lončku, škatlici itd. mora biti napisano ime zdravila in namen, ki mu služi. Kozmetični pripomočki naj ne bodo shranjeni v lekarni, ker se lahko zgodi, da jih po pomoti zamenjamo za zdravila. Vsako zdravilo, ki je pošlo, moramo takoj nadomestiti z novim.

Najbolše je, če si za lekarno uredimo primerno omarico s policami, ki jih preoblečemo s čistim papirjem ali voščenim platnom ali jih pa pustimo gole, da jih lahko kdaj pa kdaj umijemo. Omarico tudi zaklepamo in shranimo ključek na prostor, ki je zanj določen. Le tako bomo hitro našli vse potrebno, če se pri hiši zgodi kakšna nezgoda.

V omarico po redu zložimo vse, kar nujno potrebujemo. Najprej položimo škatlico ali vrečko z aspirini. Aspirin uporabljamo za znojenje in proti influenci: sodo bikarbono za pekoče bolečine v želodcu: Hofmanove kapljice za omedlevico: tablete za migreno jemljemo tudi za hud glavobol in influenco: karlovarsko sol za odvajanje: jodovo tinkturo za praske: lanolin za sončarico: lizol za razkuženje ran: lonček z vazelino in povoječek ki je takoj pri roki pri večjih zunanjih poškodbah. V posebni škatlici naj bodo varnostne sponke, obvezni material, trikotne rute in platnene krpe za obkladke. Prav tako ne smejo manikati elastični povoji, vata, kj zaustavlja kri, pinceta, levkoplast, batist in škarje.

Vsak predmet mora biti popolnoma čist. Mazila jemljemo iz lončka s koščeno žličko, ki jo sproti očistimo. Nikoli ne smemo z umazanim predmetom mešati mazila, ker ga lahko okužimo in z mazilom potem tudi rano. Zato mora vladati v vsaki domači lekarni res popolna snaga.

Modra zakonska žena...

... nikoli preveč ne vprašuje. Če mož hoče govoriti, bo govoril, če pa ne, ga ne pripravilo do tega še tako diplomatska vprašanja.

... pusti svojega moža v miru brati časopis, čeprav bi mu še tako rada pripovedovala o perici ali o sosedi.

... ne plane v krčevit jok in se tudi preveč ne žalosti, če je pozabil mož na njen rojstni dan ali na obletnico poroke. Kaj hočemo, moški so pač takšni!

... bo prijazna in prizanesljiva z moževimi sorodniki in prijatelji, čeprav so ji še tako zelo zoprni.

... ne sme biti nikoli ljubosumna. Če je pa ljubosumna, ne sme tega pokazati.

... prezre slabo voljo moža, ko izmučen pride z dela domov. Vprašanja in pojasnila bi namreč njegovo slabo voljo še povečala.

... se tudi v svojem domu čedno oblači in se nikakor ne ‚zapusti' ali zanemari.

... ne naredi iz velikega prania ali generalnega čiščenja prevelikega brupa in ne toži, da ima preveč dela. Možje tako ničesar ne razumejo kar se tiče gospodinjskega poklica.

... gre zvečer z možem na sprehod, čeprav bi še tako rada ostala doma. Če se mu ne pridruži, bo šel sam in lahko se zgodi, da se bo tega preveč navadil.

... nikoli ne pozabi negovati in skrbeti za svojega moža kakor za otroke. Mož ima pravico, da skrbimo zanj in da ga ljubimo, kakor sebe same.

... ostane v vsakih okoliščinah vljudna. Vljudnost v zakonu more storiti čudeže.

... nikoli ne napada moža v navzočnosti otrok ali prijateljev.

... ve, da mora pustiti možu nekaj prostosti, če ne ga lahko izgubi.

Porabni nasveti

Fižolovka in voda, v kateri kuhano riž, sta zelo dobri pralni sredstvi za pranje volnenih stvari, zastorov in nežnobarvastih svilenih tkanin. Vzamemo 100 gramov riža ali belega fižola na liter vode in zelo dolgo kuhamo. Perilo pustimo v vodi 2 do 3 ure namočenega ga včasih prelačimo in do čistega izperemo. Zastore splakujemo v razredčeni riževi vodi. Že enkrat kuhani riž še enkrat prekuhamo, vodo precedimo in razredčimo. Riž, ki je pa ostal, uporabimo za zgostitev juhe in omake.

Ali veste, da vsebuje proso sestavne dele, ki so zelo koristni proti izpadanju las?

Črne čevlje, ki niso preveč zamazani, zdrgnemo s časopisnim papirjem. Tiskarsko črnilo nadomešča kremo za čevlje.

Voda zavre pri 100 stopinjah in se nič več ne segreje. Zato privijmo plamen, kakor hitro jed zavre.

Da varčujemo s plinom lahko kuhamo zelenjavo in krompir v enem loncu. Krompir dobro operemo damo v vrečico, nakvačkamo iz belega bombaža, in jo dobro zavežemo.

LEPOTNA PENA

SAXO BELL

je moderno kozmetično sredstvo

Saxobell

napne uvele kožne predele. Intenzivna prepojitev s krvjo je za kožo najboljša gimnastika, katere trajni uspeh je:

čist, mlad, svež obraz

Dobi se v drogerijah in parfumerijah

ŠAH

Urejuje A. Preinfalk

»Varuj šahist se! Hudoben je mat, saj vedno preži, da zavije ti vrat.«

247. Francoska obramba

Samarian — Šubarić
München, 1942.

1. e4, e6. 2. d4, d5. 3. Sc3, Sf6. 4. Lg5, Le7. 5. L×f6, L×f6. 6. e5, Le7. 7. Dg4. (Beli se poslužuje Richterjevega meča, ki so mu pa ostrino že precej skrhali; beli zavrže dva lovca, da pridobi nekaj časa za pritisk na rokado, ki se često sprozi v strahovit napad; ob pravilni obrambi in pravočasnem protinapadu pa lahko beli kaj hitro kratko potegne.)

0-0. 8. 0-0-0, f5. (To je prvi pravilni ukrep.) **9. Dh3, c5.** (Drugi sunek.) **10. f4, Sc6. 11. dc5, Da5.** (Črna dama gre tudi na lov.) **12. Kb1, b6!. 13. g4.** (Beli tudi hoče do besede, saj nekaj ne more biti v redu, da je črni že bolj nevaren.) **d4. 14. Lg2.** (Na Sce2 se črni utrdi z bc5 in napade s Tb8.) **fg4. 14. D×g4?**

Beli nasede; dama bi morala nujno ostati na tretji vrsti (Dg3) za pomoč ogroženemu soprogu; tako velikodušen »samarijan« pa šahist res ne sme biti, če mu je kaj do uspeha; črnemu kajpada ni treba več dosti prigovarjati; dobro bi se pa belemu ne godilo več. n. pr.: 15. Dg3, dc3. 16. L×c6, Tb8. 17. Se2, bc5 18. D×c3. 19. S×c3, T×f4 itd. toda še nevarnejše bi bilo za belega 15. Lb7. 16. Sce2, bc5 itd.

dc3. 16. L×e6. (Drugače gre vsaj figura po vodi: 16. Se2, Sb4. 17. S×c3 (a3, cb2), Tb8 ali 16. Dg3, bc5. 17. D×c3 (L×c6, Db6), D×c3. 18. bc3, Tb8+ in Sa5. Zdaj pa seveda zaropota neubranljiv mat v treh potezih.) **Db4.** Beli je priznal, da je konec neizbežen: 17. b3, Da3 in Db2 mat. Žalosten konec napadenega »napadalca«.

Ne mislite pa, da se kaj tako usodnega ne dogodi tudi velikim »velčinam«! Evo primera:

248. Collejev sistem

Dr. Euwe — Landau
Amsterdam 1933.

1. d4, Sf6. 2. Sf3, e6. 3. e3, d5. 4. Ld3, Sbd7. 5. Sbd2, c5. 6. c3, Ld6. 7. 0-0, Da5. (Nenavadno.) **8. dc5, D×c5. 9. e4, de4, 10. S×e4, S×e4. 11. L×e4, Sf6. 12. Lc2, Ld7.** (Črni je prebrisan in si misli: če nasprotnik namerava napadati kratko rokado, bomo za spremembo malo počakali in za vsak slučaj pripravili še dolgo.) 13. Le3, Dc7. 14. Ld4, Lc6. 15. De2, Sg4. (Zdaj je celo »napadani« nesramen.)

16. h3, Sh2. 17. S×h2, L×h2+. 18. Kh1, Lf4. 19. Tfe1, 0-0-0. 20. b4. (Beli se še vedno čuti dolžnega igrati vlogo napadalca, toda ta krvoločnost mu ne prinese zaželenega blagoslova; to pot bi bila umestnejša solidnost: Tad1 in Le4.) **Kb8. 21. b5, Ld5. 22. b6.** (Beli je dosleden in dalje pritiska: to mu moramo kljub zli usodi šteti v dobro.) **ab6.**

23. **Tab1, Dc6. 24. f3, Lc7. 25. Ld3. f6. 26. Df2** (26. c4?, L×f3!). **Dd6. 27. L×b6??**

Dh2 mat. Bliskoviti mat je zabeležil novo in še imenitno »nesmrtno« žrtev. Dr. Euwe bi moral kajpada igrati 27. Dg1, všeč bi mu pa najbrže ne bil razplet: e5. 28. L×b6, L×f3. 29. gf3, L×b6 itd.

Torej so tudi velemojstri včasih strašno slepi. Zanje veljajo besede, ki so jih naslovili na Retija: »Iznajde stopotezno kombinacijo, da prezre enopotezno.« In take enopotezne »kombinacije« se izmuznejo tudi svetovnim prvakom. Navedli bi lahko mnogo primerov. Na svoj način je zanimiv oni, ko je Bogoljubov že ponovno napovedal mat v dveh potezah, da se je v naslednji — vdal! Ali so pa mar njihove sijajne kombinacije zato kaj manj vredne?!

Če se pa iz napak učimo, nam taki nenadni duševni popusti tem zgovorneje pričajo, da je človek le človek. Pa kako bi sicer dobro vedel, kaj je veliko, če ne bi poznal tudi neznatnega, kaj je dobro, če ne bi doživljal zlo, kaj je svoboda, če bi ga ne tlačila sužnost, kaj lepo, če bi ga ne žalilo tudi grdo? Gre za to, da se resnici in popolnosti vneto približujemo, pa naj gre to še po tako neravni, trnjevi poti.

REŠITEV PROBLEMA ŠT. 237.

Téma naloge je zadušeni mat:
1. Tc5!, S×c5 ali T×c5. 2. De5+ in 3. Sd4 mat.
1. . . . S×b6. 2. T×d5+ in 3. De5 mat.
1. . . . ef3. 2. T×d5+, Ke4. 3. Dd4 mat.
1. . . . Te7. 2. T×d5+ in 3. Sd4 mat.
1. . . . Lc4. 2. Sd4+ in 3. Te6 mat.

REŠITEV PROBLEMA ŠT. 238.

1. Sf6 (grozi 2. Sd7 mat).
1. . . . K×f6. 2. De6 mat.
1. . . . D×f6. 2. Se7 mat.
1. . . . L×f6. 2. Sd4 mat.
1. . . . S×f6. 2. Ld6 mat.
1. . . . Df5. 2. Dd4 mat.
1. . . . Df4. 2. De6 mat.
1. . . . Dd4. 2. D×g5 mat.

Po trudapolnem delu — zabava in razvedrilo v »Družinskem tedniku«!

Izdaja K. Bratuša, novinar; odgovarja H. Kern, novinar; tiska tiskarna Merkur d. d. v Ljubljani; za tiskarno odgovarja O. Mihalek — vsi v Ljubljani